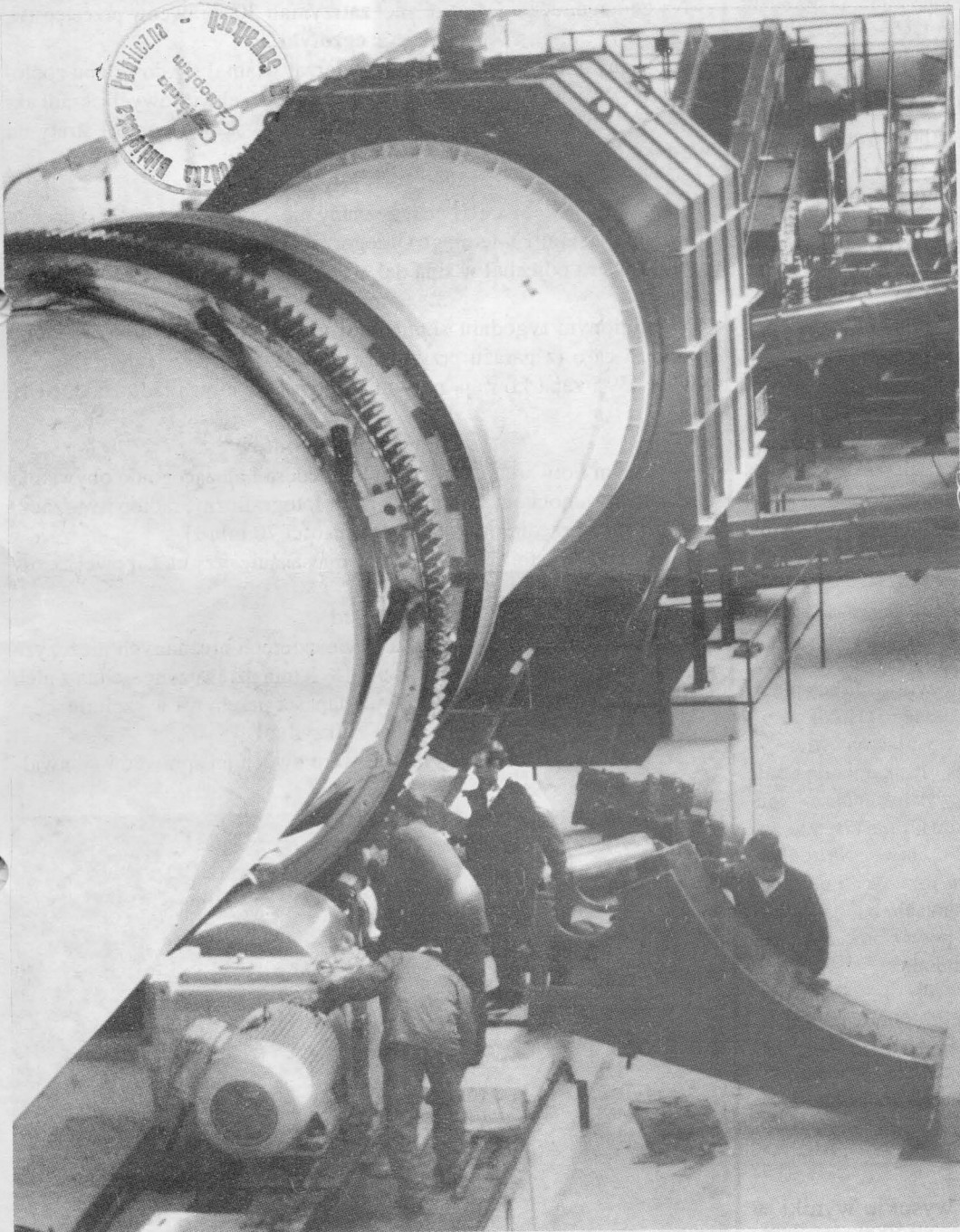

TYGODNIK SUWAŁSKI

NR 39/204 ROK V

29 WRZEŚNIA 1994

CENA 2500 ZŁ

III SESJA RM

KOMPOSTOWNIA OD 1 PAŹDZIERNIKA

NAJWAŻNIEJSZYM punktem obrad drugiego dnia III Sesji Rady Miejskiej w Suwałkach (21 września) było pwołanie i nadanie statutu będącej już w końcowym etapie budowy kompostowni.

Od dłuższego czasu radni poprzedniej i obecnej kadencji dyskutowali nad tą sprawą. Kompostownia jest zespołem zbyt dużych i skom-

dokończenie na str. 3

CAŁKIEM NIEŻŁE, TYLKO SKANDAL WISI W POWIETRZU

WIADOMOŚĆ była taka: "Drogwiew" wygrał przetarg na roboty drogowe przy dworcu kolejowym, lecz wykonuje je ktoś inny.

Sprawdziliśmy. "Drogwiew" rzeczywiście wygrał, a potem napisał: termin wykonania całości prac - 5.09.1994 - jest nierealny. I wyłuszczył powody: brak jest zatwierdzenia technicznej koncepcji robót, co powoduje dowolną możliwość technicznych zmian, opóźniają się dostawy krawężników, zlecono (już w trakcie prac) wyprowadzenie kanalizacji deszczowej poza pas drogowy, do 26 sierpnia nie było decyzji o zamknięciu ruchu. Takie oto mając przed sobą bariery - "Drogwiew" wyznaczył termin realny: 10.10.1994.

Rzec by można - widziały gały, co brały. No ale to są skutki ogłaszania przetargów na byle drobną robotę. Tak czy siak nowego terminu przyjąć nie mógł ani Urząd Miasta, ani WDDM. Chociażby z tego powodu, że na dworzec kole

ciąg dalszy na str. 7

MDK ZAPRASZA

W NOWYM roku szkolnym Młodzieżowy Dom Kultury w Suwałkach (ul. Noniewiczza 42, tel. 66-27-44) zaprasza dzieci i młodzież na zajęcia w zespołach:

- plastycznych,
- teatralnych i estradowych,
- tanecznych i baletowych,
- muzycznych i wokalnych,
- szachowych,
- fotograficznych,
- modelarstwa lotniczego,
- ekologicznym,
- gospodarstwa domowego,
- małej akademii filmowej.

Zapisy

w godz. 10.00 - 15.00 i 16.00 - 19.00.

ZEBRANE Z TYGODNIA

Zakończenie XVIII Spotkań "Kultura i Środowisko" nie obeszło się bez pewnego zgrzytu. Stefan Maciejewski, miejscowy publicysta i literat, wsadził kij w mrowisko, zarzucając imprezie, że stała się czymś w rodzaju klubu wzajemnej adoracji kilkunastu prominentnych artystów, fundowanym na rzecz podatnika, nie przynoszącym przy tym żadnego wymiernego pożytku dla Suwałk. Czas wreszcie, jego zdaniem, zmienić formułę spotkań, które powinny zacząć pełnić funkcję promotora własnego środowiska artystycznego. Bez względu na to, czy racje red. Maciejewskiego są błędne, czy słuszne, problem powstał i warto go przedyskutować.

Decyzją Kuratora Oświaty, zaaprobowaną przez Wojewodę Suwalskiego, tegoroczne ferie zimowe w szkołach naszego województwa trwać będą od 30 stycznia do 11 lutego 1995 r. Ustalono też termin przerwy świątecznej (między 23 grudnia br. a 1 stycznia 1995) oraz przerwy wiosennej (między 13 a 18 kwietnia 1995).

W Suwałkach obradował Sejmik Samorządowy Województwa Suwalskiego. Mówiono o powołaniu Okręgowej Dyrekcji Dróg Publicznych, problemach bezrobocia w rejonach Augustowa i Sejn oraz o kilku innych żywotnych sprawach. Podjęto m.in. uchwały o przyspieszeniu budowy obwodnic wokół Suwałk i Augustowa oraz zalesieniu gruntów najniższej klasy przejętych po byłych PGR-ach.

Na łące pod Cisewem – jak podał "Kurier Poranny" – wylądował tajemniczy samolot, z którego wysiedli

jaćs podejrzani pasażerowie, przesiadli się do oczekującego na nich BUS-u i zginęli w oddali. Samolot odleciał w kierunku Sejn. Zarządzona przez policję blokada dróg nie dała rezultatu.

W posesji jednego z rolników w okolicy Sejn policja odkryła prawdziwy "autokomis" – jak nazwała "Gazeta Współczesna" skład skradzionych samochodów – wartości 7 mln złotych. Policjanci znaleźli dwa mercedesy, nissana, dwa audi, ładę i volkswagena.

Włoska federacja sportów wodnych zgłosiła chęć współpracy z Augustowem z uwagi na doskonałe warunki, jakie posiada to miasto, do odbywania zawodów motorowodnych. Mediolański klub wodny, legitymujący się najlepszymi wynikami we Włoszech w tej dyscyplinie sportu, zaproponował mistrzowi Polski – Sparcie Augustów – rozegranie w lipcu przyszłego roku zawodów między klubami.

W obronie zaatakowanego przez polską prasę, jako skrajnego nacjonalisty, konsula litewskiego w Sejnach – Vidmantasa Povilionisa wystąpiła akredytowana w Warszawie korespondentka dziennika "Lietuvos Aidas" – Edita Degutiene. Twierdzi ona, że ten niczym nie usprawiedliwiony napad jest sprawą polskich nacjonalistów, którzy opanowali polskie mass media.

W Suwałkach dobiega końca budowa I etapu wielofunkcyjnego obiektu Regionalnego Ośrodka Kultury i Sztuki przy ul. Noniewicza, w którym znajdą się: kameralna sala teatralna, sala wystawienniczo-konferencyjna, kawiarnia artystyczna oraz pokoje hotelowe. Na ten cel wydano w tym roku ok. 5 mln złotych. Na kontynuację budowy przeznaczony jest w przyszłorocznym budżecie ok. 7 mln zł.

Nowe przepisy prawa spółdzielczego, podnoszące znacznie cenę

mieszkań własnościowych, spowodowały w ubiegłym tygodniu prawdziwy nalot lokatorów na biura Suwalskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Idąc członkom na rękę, zarząd spółdzielni postanowił rozłożyć wykup mieszkań na raty.

Wydawnictwo "Aušra" wydało książkę telefoniczną w języku litewskim (nakład – 500 egzemplarzy) instytucji województwa suwalskiego i mieszkańców narodowości litewskiej, mieszkających w Sejnach, Puńsku i Suwałkach.

KRONIKA POLICYJNA

W minionym tygodniu (16 – 22 bm.) na terenie naszego województwa zanotowano 82 włamania i kradzieże (straty – ponad 2,5 mld zł), 4 rozboje i dwa pożary. Dwie osoby zginęły, a 15 zostało rannych w 15 wypadkach drogowych.

Na gorącym uczynku policjanci zatrzymali 30 sprawców przestępstw.

Amator egzotyki...

Nieznany amator egzotycznych zwierząt włamał się do sklepu zoologicznego przy ul. E. Plater. Oprócz papug i ryb akwariowych skradł akcesoria wędkarskie i psie smycze. Właściciel sklepu poniósł straty na ok. 50 mln zł.

... kolarstwa...

16 bm. ok. 21.00 na ul. Paca nieznany mężczyzna zatrzymał jadącego rowerem górskim 13-letniego Grzegorza. Grożąc chłopakowi pobiciem, zabrał rower i odjechał w siną dal.

... samochodów...

W minionym tygodniu skradziono w naszym mieście niebieskiego poloneza caro (z garażu przy ul. E. Plater) o numerze rejestracyjnym SWT 6639 i zaparkowaną przy ul. Andersa wiśniową ładę 1500 (SUN 7441).

... i innych przedmiotów

W Starym Folwarku okradziono mercedesa należącego do obywatela Niemiec. Z samochodu zniknęły: aparat fotograficzny, radioodtwarzacz, odzież i inne przedmioty o łącznej wartości 70 mln zł.

W Suwałkach natomiast okradziono mieszkanie przy ul. Lipowej i kiosk gastronomiczny przy ul. Noniewicza.

Napad

Nad zalewem w okolicy ul. Zastawie czterech nieznanych mężczyzn narodowości cygańskiej zaatakowało 18-letnią dziewczynę. Jeden z nich zadał jej cios nożem w plecy. Ofiara napaści przebywa w szpitalu.

Policjanci zatrzymali

bezpośrednio po kradzieży motoroweru dwóch jej sprawców – suwałczan w wieku 15 i 18 lat.

Smutnym efektem nieuważnej jazdy kierowcy fiata 126p na skrzyżowaniu Noniewicza i Sejneńskiej 16 września br. były ciężkie obrażenia motocyklisty.

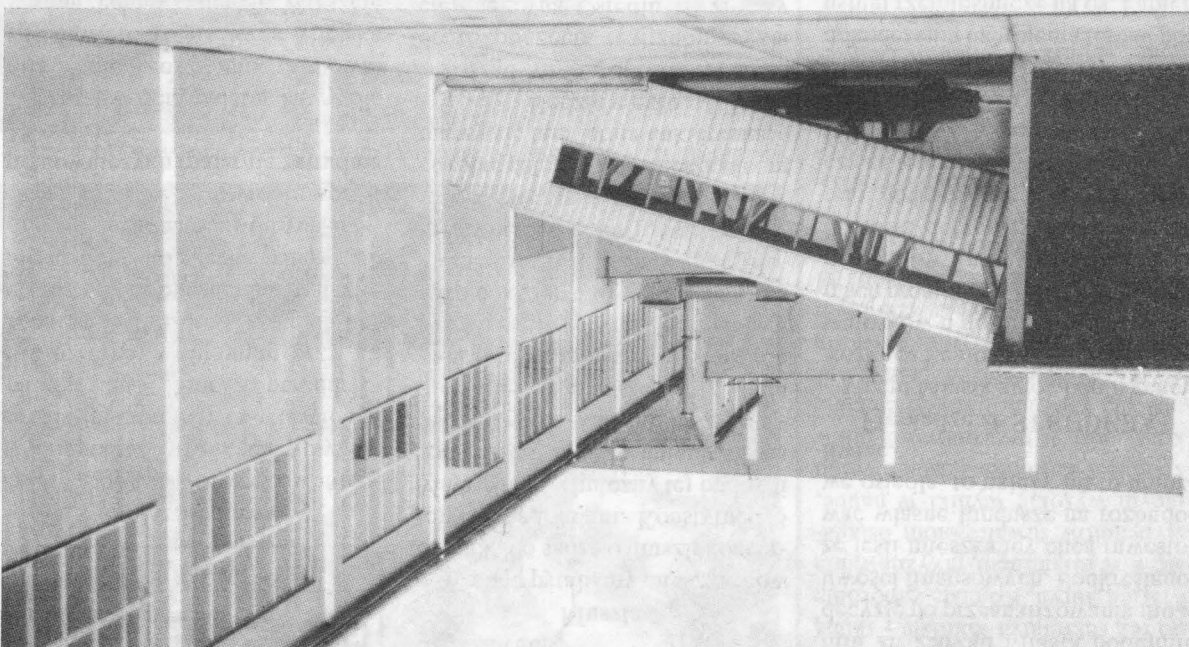
STYPENDIA

Wnioski o stypendia dla osób osiągających wysokie wyniki w nauce, kulturze i sporcie można składać w Urzędzie Miasta, pok. 105, w terminie do 10 października br.

Wniosek powinien zawierać potwierdzenie stosownego klubu, stowarzyszenia, uczelni, szkoły o wybitnych osiągnięciach osoby ubiegającej się o stypendium.

TYGODNIK SUWALSKI Wydawca: Rada Miejska, Suwałki, ul. Mickiewicza 1, tel. 66-40-22 i 66-76-67 w. 59. Redagują: Jan Bacewicz (zastępca redaktora naczelnego), Anatolia Gagacka (sekretarz redakcji), Zygmunt Gałaszewski (redaktor naczelny), Ryszard Łapiński, Halina Wilk oraz współpracownicy. Opracowanie komputerowe: ABZ s.c., Suwałki, ul. Noniewicza 71, tel. 66-69-73. Druk: Zakład Poligraficzny "Azet", Suwałki, ul. Parkowa 12, tel. 66-36-05. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów oraz dokonywania zmian tytułów. Tekstów nie zamówionych nie zwraca się. Za treść reklam i ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

KOMPOSTOWNIA OD 1 PAŹDZIERNIKA

dokończenie ze str. 1

plikowanych urządzeń technicznych, aby przyszyły użytkownik mógł sobie pozwolić na ograniczenie się do odebrania kluczy. Natomiast dalsze zwlekanie ze sfinalizowaniem formalności groziłoby dużymi stratami. W wyniku wielostronnych rozważań powstał projekt uchwały RM w sprawie utworzenia z dniem 1 października br. Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Suwałkach w formie zakładu budżetowego.

Utworzenie jednostki organizacyjnej eksploatującej kompostownię było też tematem pierwszego posiedzenia Komisji Finansowo-Gospodarczej RM, która zaopiniowała pozytywnie projekt uchwały (Stanowisko Komisji przedstawił jej przewodniczący – Marek Korzun).

W dyskusji radni zgłoszili szereg pytań i propozycji. Oto niektóre z nich:

– czy jest możliwe, aby zakład prowadził aktywną działalność, a nie tylko odbierał surowiec od przetwoźników (radny W. Jankowski);

– kompostownia winna być zakładem PGK, które zajmuje się m.in. wywózką śmieci z miasta (radny L. Lewoc);

– dlaczego zmniejszono fundusz obrotowy do 420 mln zł w stosunku do pierwotnej wersji przewidzianej 1 mld zł (radny J. Broc).

Na powyższe wątpliwości odpowiadając, nie podlegające przetargowi, nie można je wykorzystywać do zamian gruntu za działki przeznaczone do poszerzenia ulic lub sprzedać na uzupełnienie działek przyległych.

Przed podjęciem uchwały zaproponowano, aby i obrót działkami niebudowlanymi był rozważany przez merytoryczne komisje RM.

Odpadów Komunalnych.

Działki na sprzedaż

W kolejnym punkcie obrad RM podjęta decyzja o przeznaczaniu na sprzedaż przetargową działek budowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

– czy jest możliwe, aby zakład prowadził aktywną działalność, a nie tylko odbierał surowiec od przetwoźników (radny W. Jankowski);

– kompostownia winna być zakładem PGK, które zajmuje się m.in. wywózką śmieci z miasta (radny L. Lewoc);

– dlaczego zmniejszono fundusz obrotowy do 420 mln zł w stosunku do pierwotnej wersji przewidzianej 1 mld zł (radny J. Broc).

Na powyższe wątpliwości odpowiadając, nie podlegające przetargowi, nie można je wykorzystywać do zamian gruntu za działki przeznaczone do poszerzenia ulic lub sprzedać na uzupełnienie działek przyległych.

Przed podjęciem uchwały zaproponowano, aby i obrót działkami niebudowlanymi był rozważany przez merytoryczne komisje RM.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Wiele emocji wywołał projekt uchwały w sprawie zagospodarowania i wykorzystania działek niebudowlanych.

Watyzywane przedsięwzięcia.

Ponadto podkreślił nieprawidłowości wykonania modernizacji ul. Kolejowej oraz niezrealizowanie jego wniosku w sprawie budowy ul. Mechaników.

Radny T. Choiko zapytał o ucieplnienie starej części miasta oraz termin wykonania "zielonej fali" na ul. Kosciuszki.

Radny T. Kłaczkowski przekazał prośbę mieszkańców bloków nr 25, 27 i 27a przy ul. I Maja dotyczącą przejęcia łączącego ich ulicę z ul. Uratą. Domagają się oni wykonania tam oświetlenia oraz wprowadzenia ograniczenia wjazdu samochodów ciężarowych.

W imieniu mieszkańców ul. Szpitalnej radny T. Szymanczyk zgłosił wniosek o wykonanie tam oświetlenia.

Kilku radnych dyskutowało o sposobie bieżącego kontaktu z wyborcami. Zaproponowano utworzenie stałych dyżurów w biurze rady oraz w okręgach wyborczych.

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Watyzywane przedsięwzięcia.

Ponadto podkreślił nieprawidłowości wykonania modernizacji ul. Kolejowej oraz niezrealizowanie jego wniosku w sprawie budowy ul. Mechaników.

Radny T. Choiko zapytał o ucieplnienie starej części miasta oraz termin wykonania "zielonej fali" na ul. Kosciuszki.

Radny T. Kłaczkowski przekazał prośbę mieszkańców bloków nr 25, 27 i 27a przy ul. I Maja dotyczącą przejęcia łączącego ich ulicę z ul. Uratą. Domagają się oni wykonania tam oświetlenia oraz wprowadzenia ograniczenia wjazdu samochodów ciężarowych.

W imieniu mieszkańców ul. Szpitalnej radny T. Szymanczyk zgłosił wniosek o wykonanie tam oświetlenia.

Kilku radnych dyskutowało o sposobie bieżącego kontaktu z wyborcami. Zaproponowano utworzenie stałych dyżurów w biurze rady oraz w okręgach wyborczych.

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Radny S. Kochański poinformował, że 9 października br. zostanie w konkatredze p.w. św. Aleksandra

Podczas okolicznościowego zebrań członków i sympatyków Unii Pracy 22 września br. ustalone zostały dyżury radnych w branżach z listy "Suwałczanie z Unią Pracy" – Piotra Zielińskiego i Antoniego Kisły. Będą one pełnione w pierwszej i ostatnią środę miesiąca od godz. 17.00 do 19.00 w Domu Nauczyciela, p. 4 (biuro poselskie Unii Pracy), tel. 666-900 w. 27. Można zadzwonić lub przybyć osobiście.

Dyżury są wypełnieniem obywateli przedwyborczej, iż radni Unii Pracy będą utrzymywać stały kontakt ze swoimi wyborcami.

Pierwszy dyżur – 5 października br. Z powodu miskiej frekwencji na zebrań nie powołano Samorządowego Klubu Sympatyków Unii Pracy. (fol)

DYŻURY RADNYCH

(zg)

Palarnia kawy

Do Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach wpłynęła prośba pełnomocnika właściciela palarni kawy "Sido" o przedłużenie dzierżawy budynku przy ul. Moniuszki 1 A do 31 grudnia br., co pozwoli na ewentualne znalezienie nowego lokalu dla palarni lub miejsca dla zdemontowanych urządzeń, a także załatwienie spraw pracowniczych (palarnia zatrudnia 18 osób).

Uciążliwość palarni kawy dla mieszkańców os. Północ zajmowała się wielokrotnie Rada Miejska w poprzedniej kadencji. Wreszcie 3 marca 1993 r. umowa dzierżawy została wypowiedziana ze skutkiem na 30 czerwca ubiegłego roku. Mimo wygaśnięcia umowy palarnia nadal funkcjonowała, a nawet się rozwijała (powstał nowy obiekt przy ul. Waryńskiego). Sprawa trafiła do Sądu Rejonowego, który orzekł eksmisję od 30 września br. Palarnia nadal działa, a jej właściciel uiszcza opłaty za bezumowne zajmowanie budynku.

Ponieważ do ZBM nadal napływają skargi na nieprzyjemny za-

pach, którego źródłem jest palarnia kawy, a jej właściciel miał wystarczająco dużo czasu, aby opróżnić budynek, Zarząd Miasta odmówił przedłużenia umowy dzierżawnej.

Muszla

W maju pytaliśmy mieszkańców Suwałk, co sądzą o muszli koncertowej w parku im. Konstytucji 3 Maja. Stan techniczny tej budowli jest już tak zły, że uniemożliwia jakikolwiek remont bieżący – drewniana konstrukcja przegniła zupełnie. Członkowie Zarządu Miasta zdecydowali, że do końca roku dokonana zostanie rozbiórka elementów drewnianych, a elementy betonowe pozostaną do wiosny. Wówczas zdecyduje się też, co robić dalej. Wielu mieszkańcom marzy się tam letnia cukierenka.

Będzie ciepło

Zarząd Miasta upoważnił ZBM do rozpoczęcia realizacji węzła cieplnego na Osiedlu II. Z kasy miejskiej potrzeba na tę inwestycję 170 mln zł, reszta zostanie pokryta z dotacji wojewody.

Czynem społecznym

Mieszkańcy ul. Kosynierów już dwa lata temu wzięli sprawy w swoje ręce i rozpoczęli budowę swojej ulicy w ramach inicjatyw społecznych (aby uruchomić realizację jakiejś inwestycji tym systemem, mieszkańcy muszą ponieść minimum 30 procent jej kosztów). Wykonano tam już kanalizację i oświetlenie. Teraz mie-

szkańcy chcą położyć nawierzchnię asfaltową i ułożyć chodniki. Całość inwestycji kosztowałaby ok. 300 mln zł. Mieszkańcy ulicy muszą więc zebrać co najmniej ok. 90 mln zł. Zarząd Miasta podejmie decyzję po przeanalizowaniu możliwości finansowych. Podkreślano, że jeśli mieszkańcy chcą inwestować własne fundusze na rozbudowę osiedla, to należy im to umożliwić.

Pieniądze ze STRUDERA

Urząd Miasta zgłosił do Agencji Rozwoju Regionalnego "Ares" pięć wniosków o dofinansowanie w ramach programu STRUDER małych projektów infrastrukturalnych. Wnioski dotyczyły uzbrojenia terenu pod przyszłe targi przygraniczne na terenie jednostki wojskowej (50 tys. ECU), zagospodarowania ciągu usługowego przy ulicach Paltli i Minkiewicza (50 tys. ECU), dokończenia uzbrojenia terenu pod usługi rzemieślnicze na os. Papiernia (100 tys. ECU), nadbudowy dworca PKS (50 tys. ECU), zagospodarowania śródmieścia na potrzeby handlu i gastronomii (50 tys. ECU).

Przetarg

Zarząd Miasta zatwierdził wyniki przetargu na wykonanie oświetlenia ul. Noniewicza (pisaliśmy już o tym w tej samej rubryce w poprzednim numerze "TS"). Zgodnie z wnioskiem komisji przetargowej, zadanie to wykona zakład G. Buchowieckiego za 860 mln zł

plus podatek VAT. Początkowa oferta opiewała na 880 mln zł, ale została obniżona w wyniku ustnych negocjacji.

Zdrowie do gmin?

Wojewoda Suwalski zwrócił się do prezydentów, burmistrzów i wójtów o opinię na temat przekazania gminom jako zadania zleconego niektórych zadań dotyczących opieki zdrowotnej, dotychczas pozostających w gestii administracji rządowej (porozumienia w tej sprawie zawarto już w Wydminach i Wieliczkach). Zarząd Miasta skierował pismo wojewody do Komisji Rodziny, Zdrowia i Problematyki Społecznej Rady Miejskiej.

Negocjacje o targowicę cd.

Zarząd Miasta zaakceptował wyniki negocjacji w sprawie przejęcia hali targowej przy ul. Pułaskiego i terenów wokół niej od p. J. Bałazego (pisaliśmy o tym w tej samej rubryce w poprzednim numerze "TS"). Umowa dzierżawy zostanie przedłużona do 30.06.1995 roku (wygasła 30 bm.). Opłata dzierżawna będzie obniżona z 60 do 30%. W zamian za to dzierżawca odstąpi od roszczeń z tytułu poniesionych kosztów przystosowania obiektu do celów handlowych.

(aw)

Przepraszamy bardzo za błąd, który wkradł się w poprzednim numerze "TS" do informacji o przedszkolach. Chodziło, oczywiście, o Przedszkole nr 4, a nie 14.

KIEDY TU BĘDĄ WYSTĘPOWAĆ ZESPOŁY?

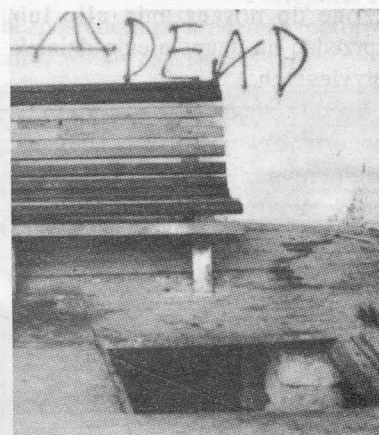
...zapytali młodzi mieszkańcy Suwałk, gdy na wniosek czytelniczki "TS" postanowiłem udokumentować godny pożałowania stan obiektu położonego w parku miejskim, zwanego na co dzień muszlą koncertową. Bliższe przyjrzenie się "budowli" i jej otoczeniu potwierdza trafność potocznej nazwy, ale z artystycznymi występami wiele wspólnego nie ma. Poniżej publikujemy stanowisko Zarządu Miasta w tej sprawie. (zg)

Zapewne było to "mocne" wejście na scenę.

Do garderoby "artysta" wszedł razem z drzwiami?

Jedyna w Suwałkach, a unikalna w kraju, scena z "zapadnią".

Kiedy będą tu występy?

NAJTAŃSZE OGŁOSZENIE
W

TYGODNIKU SUWAŁSKIM

1 cm² – 5.000 zł

zniżki abonamentowe do 30%

dorością.
Psy (w kagańcu) powinny być doprowadzone przez osobę wyżej 2 miesięcy przeciwko wścieklicznie.

Kach, ul. Utrata 9, odbywać się będzie szczepienie psów po-
18.00 w dni powszednie w Lecznicy dla Zwierząt w Suwał-
W dniach 1 - 31.10.1994 r. w godz. 8.00 - 15.00 i 16.00 -

UWAGA, POSIADACZE PSÓW

ka w administracjach osiedlowych.
Zgłoszenia przyjmują i informacji udziela: p. Krystyna Ratomska z os. Centrum, ul. Utrata 2, tel. 66-32-01; p. Marta Waliszewicz z os. Póhno I, ul. Nowomiejska 3, tel. 67-15-61; p. Maria Wnuk z os. Póhno II, ul. Kowalskiego 17, tel. 67-12-23.
W turnieju uczestniczyć mogą również chętni z terenów Międzyrzecznej Spółdzielni Mieszkaniowej, których zgłoszenia przyjmuje p. Helena Pająk z Póhno I, ul. Reja 80, tel. 67-73-00.

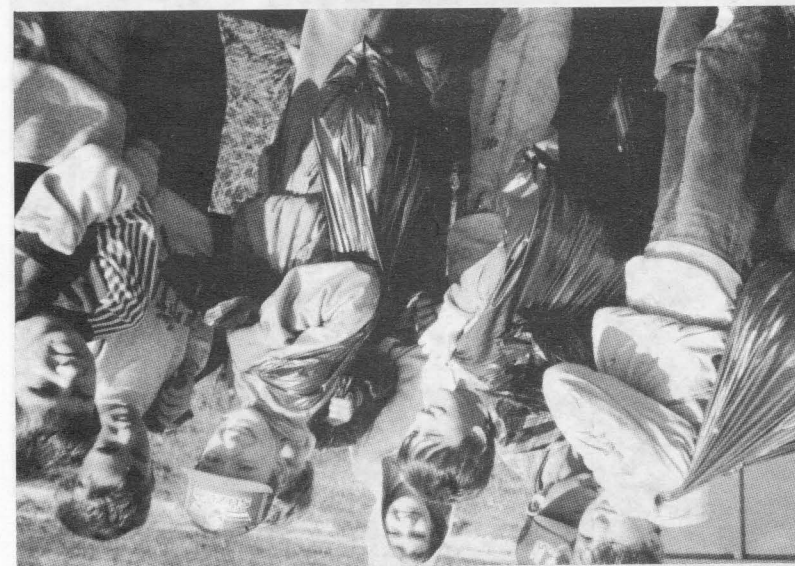
we przyjmowane są do 7 października.
Zgłoszenia indywidualne i drużynowe Spółdzielni Mieszkaniowej. Mieszkańcy z zasobach Suwał-
10 zawodników z rocznika 1983-84 drużyny musi wchodzić co najmniej Zgodnie z regulaminem w skład
spółki Wigier.
w tym celu przez zawodników I ze-
treningu prowadzonymi dwa razy p. Marta Waliszewicz z os. Póhno I, ul. Utrata 2, tel. 66-32-01; p. Maria Wnuk z os. Póhno II, ul. Kowalskiego 17, tel. 67-12-23.
W turnieju uczestniczyć mogą również chętni z terenów Międzyrzecznej Spółdzielni Mieszkaniowej, których zgłoszenia przyjmuje p. Helena Pająk z Póhno I, ul. Reja 80, tel. 67-73-00.

Fot. R. Kapinski

Uczniowie klasy V b ze Szkoły Podstawowej nr 7 wraz z wychowawczynią, panią Bernadętą Bączyk-Popławską, powiedzieli: "Za zajęcie w "TS" nasza klasa
gotowa jest poświęcić na sprzątanie następnej soboty".
Dziękujemy, do zobaczenia w sobotę.

Uczniowie kl. V b Szkoły Podstawowej nr 10 sprzątaли teren wokół szpitala.

Sprzątaли Ziemię

Wspaniały sukces odnotował w tym konkursie z sukcesem odnosząc tam wy-
Indywidualne Fryzjerskie i Kosme-
Indywidualne Fryzjerskie i Kosme-
odbyły się w dn. 17 - 18 września
* W poznańskiej hali "Arena"
Grzegorz Wołgiewicz.

25 firm z województwa suwal-
skiego wzięło udział w I Międzynarodowych Targach Kowieńskich -
największej tegorocznej zaranżowanej
prezentacji gospodarczej Polski zor-
ganizowanej przez Polsko-Litewską
Izbę Gospodarczą. W otwarciu im-
prezy uczestniczyli wojewoda Cesa-
ry Cieslukowski i prezydent Suwałk
Grzegorz Wołgiewicz.

Joanna Szleszyńska została
zwyciężczynią Olimpijskiego Tur-
nieju Klasyfikacyjnego w badmintonie, który rozegrany został 24 - 25
wrzesnia w hali OSiR. W finale gry
polkowską z Olshyna. W finale gry
pojednaczej panów wystąpił Jacek
Niedzwiedzki. Nie udało się mu jed-
nak wygrać z Robertem Mateusią-
klem z Poloneza Warszawa.

Bezbramkowym rezultatem
zakoczyło się wyjazdowe spotkanie
suwalskich Wigier z ŁKS Łomża.
Jest to już szósty remis Wigier w tej
edycji rozgrywek o mistrzostwo III
ligi.

Mistrz Polski w tej konkurencji.
Mistrzom grzebienia serdecznie
gratulujemy.

Z OSTATNIEJ CHWILI

Andrzej Soroka

W związku z niepełną informacją nt. ciągłych linii na ul. Kościuszki
Rady Miejskiej w dniu 14.09.1994 r.
Dyrektor WGiPW Bolesław Paszkiewicz stwierdził, że sam był zasko-
czony namalowaniem ciągłych linii na ul. Kościuszki.
Zarządzającym na drogach wojewódzkich jest właśnie wydział dyr. B.
Paszkiewicza. A to, że decyzyjny w jego imieniu podjął p. Lucyna Kury-
łowicz - pracownik tegoż wydziału - nie zwalnia z odpowiedzialności za
taką decyzję dyrektora B. Paszkiewicza. Wojewódzka Dyrekcja Drog
Miejskich w Suwałkach, która w tym czasie była przeze mnie kierowa-
na, była zobowiązana do realizacji tej decyzji i na termin jej wykonania
osobście nie miałem żadnego wpływu.
Komentarz pozostawiam czytelnikom.
Z poważaniem

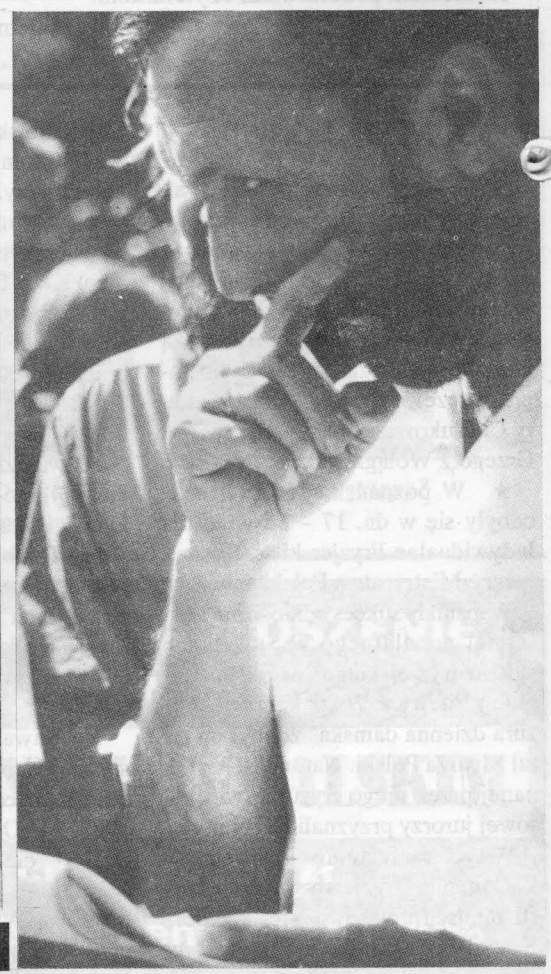
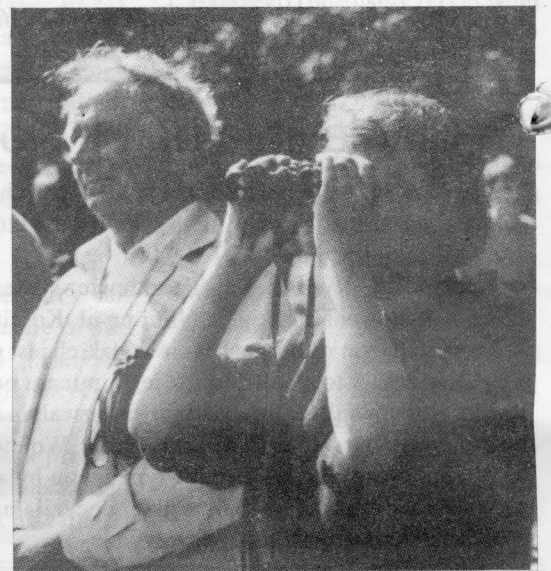
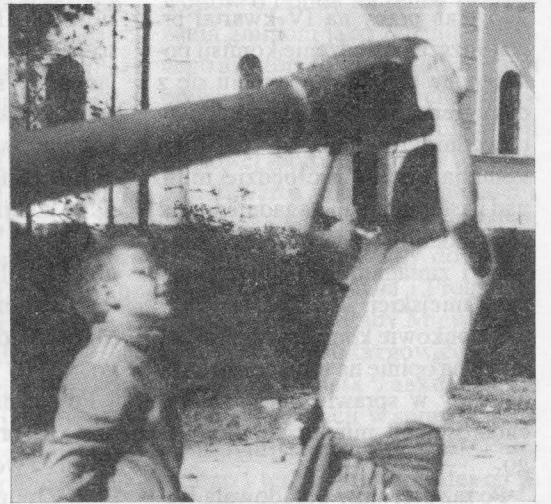
Ciągła linia na ul. Kościuszki

Na swym pierwszym posiedzeniu
Komisja Gospodarki Przeszennnej
i Ochrony Środowiska wybrała za-
Tadeuszowi Jasiskiemu. Wybra-
no też sekretarza komisji - radną
Marię Lauryn. Komisja zapoznała
się z regulaminem przyznawania
Nabliższe posiedzenie komisji po-
święcone będzie zapoznaniu się z
dokumentacją dotyczącą budowy
obwodnicy. Ponadto w tym roku
komisja obradować będzie m.in.
nad następującymi zagadnieniami:
kacji miejskiej.
Członkowie komisji wyrazili po-
zywną opinię na temat projektów
uchwały w sprawie obrotu nienu-
chomością mienia komunalne-
go.
Po raz pierwszy obradowała Ko-
misja Oświaty, Kultury, Sportu,
Promocji Miasta i Współpracy z
zder.

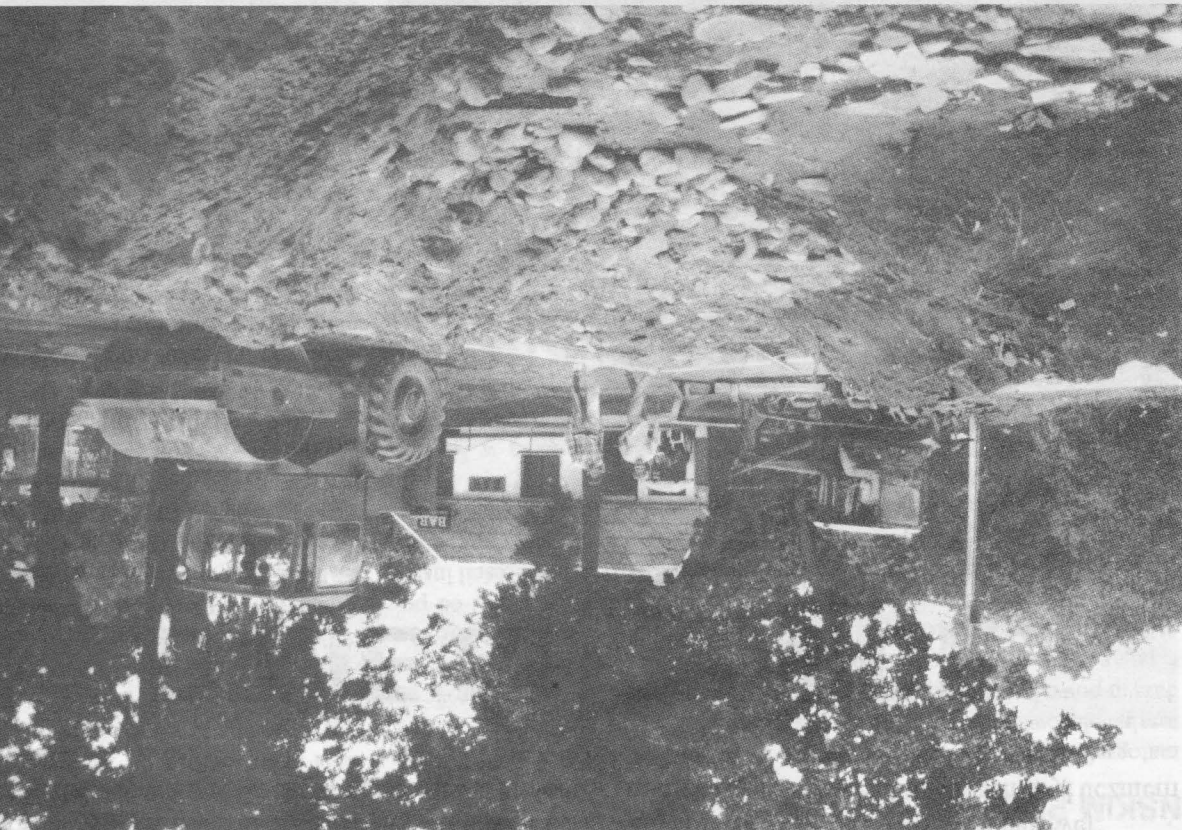
OBRADUJĄ KOMISJE RM

WOJSKO, WOJSKO...

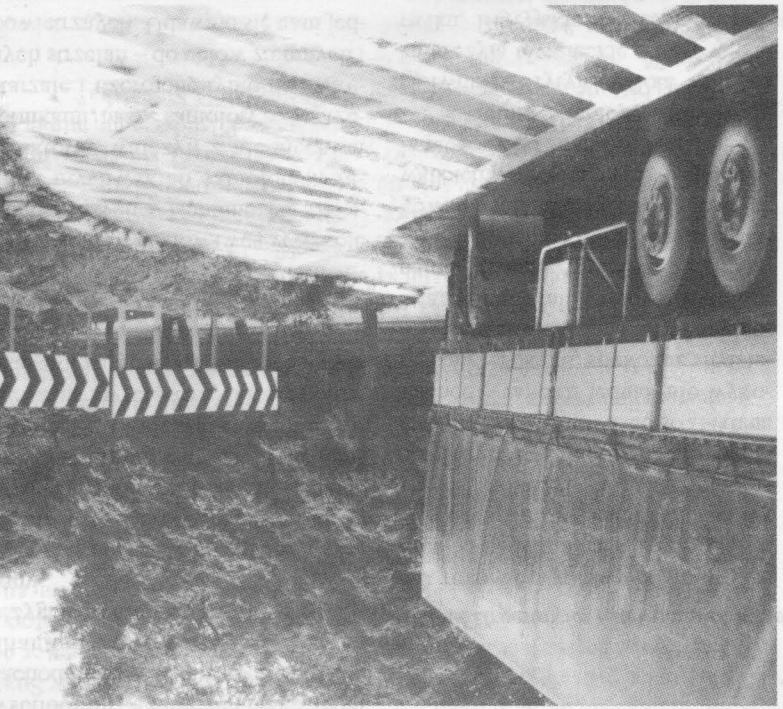
CAŁKIEM NIEZŁE, TYLKO SKANDAL WISI W POWIETRZU

rze przyrody zaprotestują w razie czego choćby najślabszym głosem. Ciwierc wieku nie można było inwestować, bo teren ciągle szedł pod wykup. I naraz wykupu nie ma, niech sobie chałupiny stoją. Na taki numer mieszkańców nabrać się chyba nie dadzą.

Ja zaś wszystko to wypisuję w jednym tylko celu: aby uchronić ul. Pułaskiego przed zniekształceniem. Wszystko nie odstraszało pomysłodawców fatwego planu – nastawiszki stanowiąc ona będzie kiedys ciągnąć od początku do końca zabudowy porządnie i z rozmysłem.

Jan Bacewicz
Fot. Z. Golaszewski

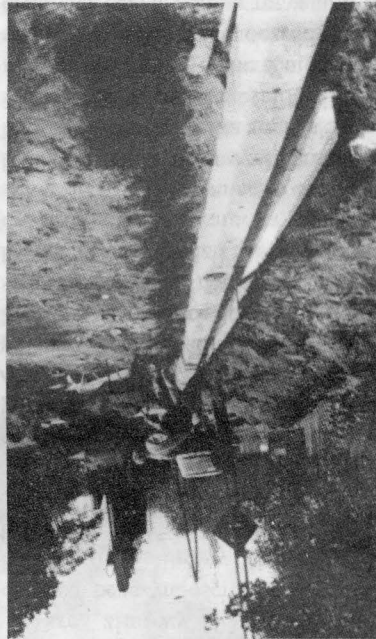

dokonczenie ze str. 1

joy w Suwałkach przybyć miał października, 14 Pułk Artylerii Przeciwpancernej. A wraz z nim kamery Telewizji Polskiej. Rozbrajanie, przeprowadzając za określenie, dworzec byłby fatalną wizytówką miasta. Nie pozostawało nic innego, jak znaleźć w pionunującym tempie nowego wykonawcę bez ogładania się na przetargi.

Na ul. Kolejowej pojawiła się firma E. Rosłanica, którego niekiedy wzięli za samozwańca, lecz nieustnie, bo to on ratował sytuację, a nawet honor Suwałk. W dniu przybycia pułku wszystko było prawie na gład. No i dobrze. Kiedy działała rozumi, a nie biurokracja – udaje się zawsze więcej.

Przedsiębiorstwo E. Rosłanica, wykonujące niedaleko dworca PKP szeroki wjazd z Kolejowej w Swierkową, było "pod ręką" i nie dziwnego, że nie szukano nikogo innego. Nareszcie do Fabryki Mębli i osiedla mieszkaniowego przy ul. Północnej można będzie dojechać bez "zaliczania" fatalnej przydworcowej pętli. Wielka jednak szkoda, że nie zrobiono od razu drogi szerokiej, nawet kosztem par-

nowy, równy jak siódmiennik i pieszym on całkowicie wyściera.

Prace drogowe w tym rejonie odstąpiły parę ruder, chlewików i stodoł stojących przy samej ulicy. Związczą obiekt Kolejowa 21 (szopa) prezentuje wśród suwałskich bud wartość bliska "klasycznej". Co z tą "architekturą" zrobić? Oto jest pytanie.

Podobną zabudowę niekiedy pragnął zachować przy ul. Pułaskiego. Naprzeciwko dawnych koszar – zamiaszt dwupasmówki na oddziałku do wlotu ul. Podhorskiego – planuje się "proteż" w postaci poszerzonej obecnej jezdnii. Wśród decydentów są zwolennicy takiej koncepcji. Wiąże aby ten skandaliczny zamysł zawczasu ujawnić – skierujmy nań strumyczek światła.

Po pierwsze – prowizorki. Nie od dziś wiadomo, że są najdroższe i najtrwalsze. Raz zbudowana w tym miejscu niby-ulica przeżyje nie-wątpliwie swoich twórców i zespecjalizowanego fragment miasta na dziesięciolecie. Nikt bowiem wie, czy obok niej chałup. W najmarciejszej wiosce przemieszono by jej do skansenu, w Suwałkach razą jedynie przechodniów, z szybkodrogą autobonów są mało wiadomej północnej i zaasfaltować (poszerzając jezdnię), bo nawet psy wykrecją na nim nogi. Dołem skarpy prowadzi w tym miejscu Dodajmy przy okazji, iż połączenie ul. Kolejowej ze Swierkową pozwoli "puścić" tą trasą komunikację miejską, której osiedle Kolejowe w zasadzie nie miało, jeśli nie liczyć przejazdów jego skrajem, czyli ul. Modrzewiową. I dodajmy jeszcze, iż porządkując Kolejową dobrze byłoby na odcinku Topolowa – dworzec zrobić chodnik po stronie północnej i zaasfaltować doczne. Kwesja numer dwa – to konieczność wycięcia, przy koncepcji "proteży", wszystkich drzew rosnących między jezdnią a chodnikiem. Mam nadzieję, że ochronia-

Rozpoczynamy druk wspomnień przesłanych na ręce dyrektora Muzeum Okręgowego, Zygmunta Filipowicza, przez pułkownika pilota Witolda Urbanowicza, legendarnego dowódcę Dywizjonu 303 w okresie bitwy o Wielką Brytanię. Pułkownik Urbanowicz był także attaché lotniczym Polskiej Ambasady w Nowym Jorku, brał udział w walkach z japońskimi samolotami w Chinach, w formacji "Latających Tygrysów". Należy do najwybitniejszych asów myślistwa okresu II wojny światowej.

Urodził się w Suwałkach. W dzieciństwie i młodości mieszkał w Olszance i Suwałkach. Był uczniem suwalskich szkół.

DWIE ROCZNICE

Kampanię wrześniową w Polsce 1939 r. nazwano "klęską wrześniową". Wymyślili to wrogowie Polski. Niestety, wielu niemądrych Polaków i tych, którzy już w pierwszych dniach kampanii uciekli z Polski do krajów spokojnych, dalekich od wojny, głównie do Ameryki, powtarzało: "klęska wrześniowa". Co gorsze, po wojnie ci spryciarze wyrobili sobie "oficjalne papiery kombatanckie", opowiadali i nadal opowiadają o swoich wyczynach wojennych.

Kampania wrześniowa to był początek klęski Niemiec, w której to Niemcy nadlamali swój kręgosłup. Dlatego tak są wściekli na Polaków. Rosja, uderzając zdradliwie na Polskę 17 września 1939 r., zapłaciła za to krwią żołnierza rosyjskiego, walcząc później z Niemcami, z którymi na spółkę okupowała Polskę we wrześniu 1939 r.

Polska nie mogła pozwolić sobie po tak długiej okupacji na zorganizowanie sił zbrojnych, żeby sprzeciwić się Niemcom, które uzbroiły się częściowo za pożyczki otrzymane od aliantów. Polska tej pomocy od aliantów nie otrzymała nawet na odbudowę obrabowanego przez Austrię, Niemcy i Rosję kraju.

Zadaniem Polski w 1939 r. nie było wygranie wojny z potęgą militarną Niemiec, zadaniem Polski było związanie sił niemieckich na froncie wschodnim, ażeby odciążyć front zachodni. I to zadanie spełniła. Dała aliantom kilkanaście miesięcy na przygotowanie się do wojny z Niemcami.

Naród polski w kampanii wrześniowej walczył wspaniale, mimo przewagi militarnej Niemiec, dając przykład innym krajom, że z Niemcami należy walczyć, nawet nie mając szans zwycięstwa. Jak się potem okazało, kampania wrześniowa była jedną z najważniejszych w II wojnie światowej.

We wrześniu 1939 r. byłem instruktorem i wychowawcą w Szkole Podchorążych w Dęblinie. Na szkolnych myśliwskich samolotach instruktorzy walczyli z niemieckimi lotnikami, nasze samoloty były przestarzałe i uzbrojone tylko do szkolnych strzelań – do celów ziemnych i powietrznych. Udało się nam jed-

Bitwa o Wielką Brytanię
1940 rok
Witold Urbanowicz
Dowódca Dywizjonu 303

Witold Urbanowicz – dowódca Dywizjonu 303 (zdjęcie wykonane w 1940 roku).

nak rozbijać wyprawy bombowe lecące od południa na Warszawę.

W kampanii wrześniowej Niemcy ponieśli poważne straty na ziemi i w powietrzu. Później uzupełnili swoje straty i przegrupowali się do ataku na Zachód. Francuzi jednak nie wykorzystali tej okazji, spokojnie siedzieli za sławetną obroną linią Maginote'a. Anglicy mieli wodną "linię Kanala" (Kanał Angielski).

30 listopada 1939 r. Rosja zaatakowała Finlandię, która po zaciętych walkach poprosiła o pokój. Nie miała pomocy od aliantów.

9 kwietnia Niemcy zaatakowały Norwegię. Brytyjska flota wojenna zniszczyła niemieckie okręty w Narwiku. Brytyjskie, francuskie i polskie wojska wylądowały w Norwegii. Bitwa trwała do 10 czerwca. Król

Haakon wycofał się ze swoim rządem do Londynu, żeby nadal kontynuować walkę z Niemcami. Z braku w tej kampanii lotnictwa, zwłaszcza myśliwskiego, brytyjska flota wojenna poniosła duże straty na morzu.

10 maja Niemcy zaatakowały Niderlandy, Belgię i Luksemburg. Premier N. Chamberlain zrezygnował, na jego miejsce został wybrany W. Churchill.

W tym czasie we Francji była część polskich sił zbrojnych, które ewakuowały się po kampanii wrześniowej z Polski, z tego kilkanaście tysięcy personelu lotniczego – ziemnego i latającego. Niestety, Francja nie miała dostatecznej ilości sprzętu lotniczego, nawet dla własnego lotnictwa, i tylko część polskich lotników dostała się do francuskich jednostek

lotniczych. Część personelu lotniczego została ewakuowana do Anglii. Byłem między nimi. Umieszczono nas w bazie lotniczej Eastchurch (płd.-wsch. Anglia, tuż koło Kanału Angielskiego – doskonały cel dla bombowców niemieckich). Jak się okazało, Wielka Brytania również nie miała dostatecznej ilości samolotów. Zauważyłem, że wielu z naszej grupy wykreśliło ze swojego słownika słowa "klęska wrześniowa". Francja i Wielka Brytania miały pieniądze na rozbudowanie swoich sił militarnych, a jak się okazało, nie przygotowały się odpowiednio do wojny.

Zima była wyjątkowo ciężka, spadł głęboki na kilka stóp śnieg, byliśmy jak rozbitekowie na bezludnej wyspie, ale z pełnym komfortem angielskim i doskonałą organizacją. Uczyliśmy się języka angielskiego, ogólnej organizacji lotnictwa brytyjskiego i oczywiście niemieckiego, zaznajomiliśmy się ze sprzętem lotniczym.

Zawiesiliśmy w kasynie oficerskim dużą mapę. Zaznaczaliśmy na niej posuwanie się armii niemieckiej na zachód. Z Polski mieliśmy niwiele wiadomości. Od tych lotników, którzy opuścili kraj już po kampanii wrześniowej, dowiedzieliśmy się, że Rosjanie i Niemcy terroryzują naród polski i że "podziemne organizacje" walczą z Niemcami.

Okres zimowy 1939/1940, był okresem bezczynności obydwu stron. Nazwano go "Phony War". Tylko brytyjskie bombowce działały, zrzucały nad Niemcami ulotki.

Byłem przeszkolony jako "myśliwiec", z tego trzy lata jako instruktor pilotażu w szkole myśliwskiej, i w Anglii znalazłem się razem z innymi polskimi myśliwcami na liście bombowców. Dowódca lotnictwa myśliwskiego RAF, marszałek Hugh Dowding, nie zgodził się na przyjęcie Polaków do lotnictwa myśliwskiego RAF, motywując to tym, że Polacy latali na przestarzałych samolotach, nie znają języka angielskiego i na skutek "klęski wrześniowej" ich morale nie jest wysokie. Zmartwiło mnie to bardzo, a jednocześnie pocieszyło. Jeżeli Anglia rezygnuje z kilkuset polskich myśliwców, świetnie wyszkolonych i z doświadczeniem bojowym, oznacza to, że RAF myśliwski jest tak silny, że nie ma obawy o przegranie walki z niemieckim lotnictwem.

Mam wielki szacunek i uznanie dla "bombowców". Ich samoloty nie są przeznaczone do walki powietrznej, nie mogą manewrować w obronie własnej, tak jak myśliwcy. Mój temperament raczej nie nadawał się do długich lotów bombowych. Miałem też duże doświadczenie jako myśliwiec, lecz nie było innego wyboru: będę bombowcem.

Cdn.

Witold Urbanowicz

SPACERKIEM PO SUWAŁKACH (IV)

NA "KOWIENSKIM PRZEDMIEŚCIU" (1)

Z rogu ul. Chłodnej wyruszamy na zwiedzanie północnego odcinka ul. Kościuszkowej. Ten rejon do 1819 r. nazywał się Zątkiem Kozłim. Po wytyczeniu traktu warszawsko-kościuski-petersburskiego ulica otrzymała nazwę Kowieńskiego Przedmieścia.

Początkowo wjazd w tę ulicę był mocno utrudniony, gdyż do połowy jezdni wystawała zawałdź, która była duża, drewniana karczma. Na leżała ona do pana na Dowspuździe,

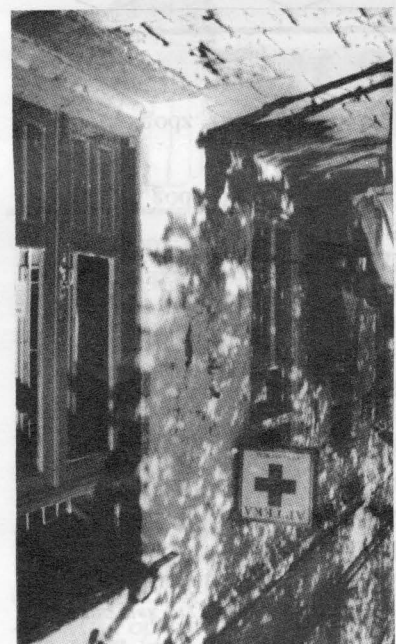
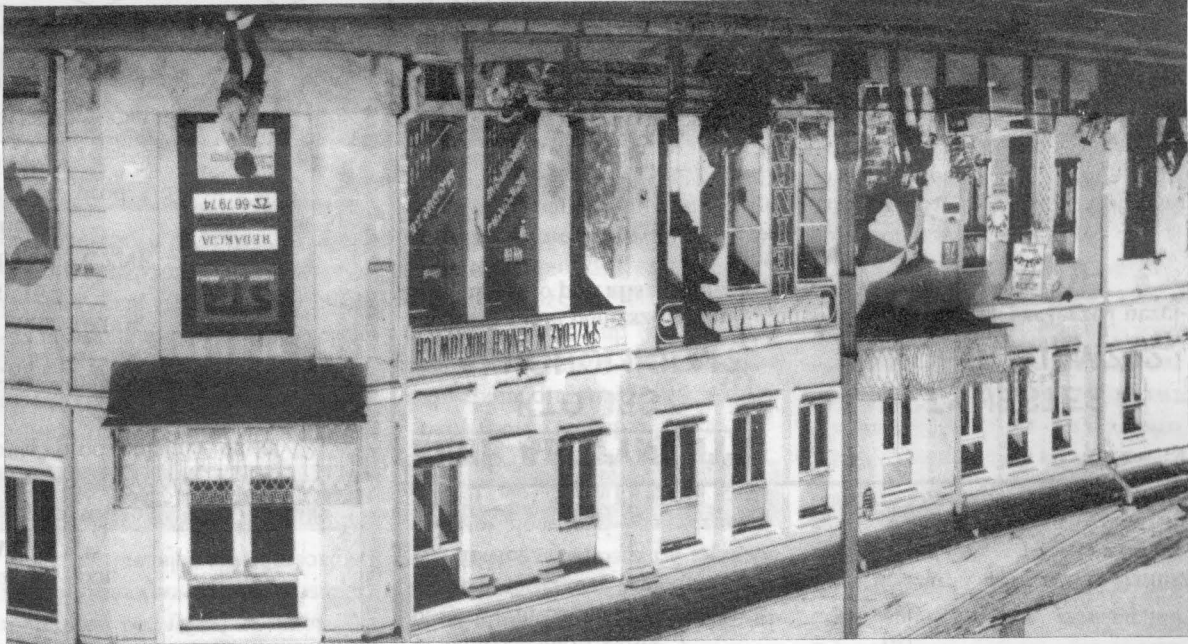
matografu lub kinematografu. Takulatura placówka musiała się cieszyć dużym powodzeniem, skoro w 1911 r. pojawiła się konkurencja w postaci kina "Morus" należącego do Sterna. Repertuar ówczesnych filmów w lwej części tracił zawałdź szmirę. Niemniej trafiały się też filmy wartościowe. Szczególnym uznaniem widzów cieszyły się historyczne widowiska kostiumowe, jak "Zdobycie Troi" (1911) czy oparte na sławnej powieści Henryka Sienkiewicza "Quo vadis".

Kierownikiem był Romuald Szwedkowski. W apiece zachował się drewniany wystrój z początku naszego wieku.

Przechodzimy na drugą stronę ulicy pod gmach (nr 69), który od początku swego istnienia mieści instytucje sądownicze i rejentalne. Tu też mieści się **Archiwum Państwowe**, które ma bogatą tradycję.

Od początku istnienia w Suwałkach władz wojewódzkich (od 1816 r.), a następnie gubernialnych, gro-

został wzniesiony około 1850 r. według projektu Karola Majerskiego. Właścicielami nieruchomości byli bracia Szeszpel i Lejzor Frankowie, którzy ją w 1852 r. zbyli na rzecz skarbu Królestwa Polskiego. Po przeprowadzeniu remontu kamienica została przeznaczona na "przysmowa-nie Najbliższych Osób w czasie przejazdu przez miasto". Znajdowało się w niej 20 pokoiów na piętrze i 19 na parterze. Część z nich zajmowali kolejni gubernatorzy z rodzinami, reszta była przeznaczona dla zatrzymujących się na noclegi dostojników cesarstwa rosyjskiego, niewytwarzając carów i ich rodzin. A kiedy Polska odzyskała niepodległość, goszczą tu Józef Piłsudski, którego no-

walczanaka, Aleksandra Szczerbińska (1882-1963).

A za czasów guberni pierwszej lokatorem "domu gubernatora" był Benedykt Tykiel, który pełnił obowiązki gubernatora cywilnego w latach 1843-1859. Do dzieł Suwałskich autor wpisał się jako autor cennej pracy pt. "Kilka uwag historyczno-starytystycznych o guberni angustowskiej" (1858). Tykiel z żoną Paulina z domu Wasiliewską prowadzili dom otarty. Odbywały się u nich koncerty, a nawet przedstawienia teatralne.

Po odzyskaniu niepodległości w budynku mieściło się Starostwo Powiatowe Suwałskie, Wydział Powiatowy i Powiatowa Komenda Policji Państwowej. Piłsudski przebywał w nim 12-13 września 1919 r., co upamiętniała w okresie międzywojennym marmurowa tablica. Na tę okoliczność ukazał się specjalny, poświęcony Piłsudskiemu, numer tygodnika "Ziemia Suwałska".

madzone tu były wszelkie dokumenty. Powstało wielkie archiwum, które w czasie I wojny światowej uległo znacznemu zniszczeniu. Ponadto duża część archiwaliów guberni suwałskiej znalazła się w Wilnie.

Komórka polskiego Archiwum Państwowego powstała w Suwałkach już w 1919 r. Oficjalną działalność rozpoczęła w 1921 r., a funkcjonalność w 1926 r. W rok później zbiorczy XIX i XX w., chociaż są też wcześniejsze. Cennymi zasobami są akta dotyczące dóbr i klasztoru katolickiego oraz akta z dramatycznego okresu kształtowania się polskiej państwowości na Suwałkach (1918-1920).

Bogatą historię ma obszerny **budynek nr 71**. Nazywany był "domem gubernatora" ze względu na zajmujących go głównych lokatorów. Ten dom w stylu klasycystycznym

Znacieńce wcześniejszej, bo w drugiej połowie XIX w., w kamienicy tej mieścił się Hotel Lipski, zaś w domu pod numerem 80 - najstarszy w mieście hotelik należący do Piotra Peryńskiego. W sumie w drugiej połowie XIX w. miały Suwałki 8 hoteli, oczywiście niewielkich, skoro łączny dysponowały 53 pokojami gościnnymi. W tym samym czasie miasto miało udział w powstaniu listopadowym, co dziejąc garkuchmi dla biedniejszych klientów, dwa szynki z piwem, osiem z wódkami zagranicznymi, a aż 33 z krajowymi, a nadto sześć sal z bilardem i dwie cukiernie - jedna prowadzona od 1834 r. przez Jana Passiego (ul. Kościuszkowej 68), zaś druga przez Józefa Semadinię od 1838 r. (przy ul. Kościuszkowej 76).

Z następną kamienicą (nr 78) związane są długie dzieje suwałskiego aptekarstwa. Istniała tu bowiem od połowy ubiegłego stulecia **apteka**, która czynna jest do dzisiaj. Należała do trzech zasznużonych rodów farmaceutów: Wołiniów, Zawadzkich i Szwajkowskich. W 1951 r. została upaństwowiona, a jej drugoletnim

generata Ludwika Michala Paca. Kody "dis" (oba prod. włoskiej).

misja Wojewódzka chciała od niego obiekt wykupić i rozebrać, lecz ten obliczywszy dochody, jakie mu przynosiła - wystawił cenę do zapłaconia. Urząd zmuszony był odstąpić od kupna. Przez kilka lat jeszcze trzeba się było przecisnąć w wąskim gardłem, aby wyjść na szeroki trakt. Dopiero kiedy Pacowi skonfiskowano majątek za udział w powstaniu listopadowym, zawiązać można było usunąć, co też w 1835 r. uczyniono. Z tą chwilą otworzyła się szeroka perspektywa na całe Kowieńskie Przedmieście, przy którym zaczęto budować gmachy przydatne i użyteczności publicznej. Wszystkie one są zabytkowe, chociaż tylko niektóre prezentują godną architekturę klasycystyczną.

Spacer zaczynamy od narożnej **kamienicy nr 76**, w której do niedawna znajdowała się sala Suwałskiego Teatru Animacji. Dawnej było tu pierwsze stałe kino w Suwałkach.

Otoż otworzył je w 1909 r. Zygmunt Monastycki, dając mu nazwę "Edison". Kino podówczas określano było manem iluzjonu, elektroteatru, ani-

INFORMATOR KULTURALNY

MUZEUM OKRĘGOWE

zaprasza na ekspozycje stałe: "Pradzieje ziemi suwalskiej" - wystawa archeologiczna; "Alfred Wierusz-Kowalski" - wystawa malarstwa; "Malarstwo polskie XIX - XX wieku"; "Malarstwo i rysunek Bohdana Urbanowicza", "Rzeźba Adama Siemaszki"; "Len w tradycyjnej kulturze ludowej Pojezierza Suwalskiego"; "Biografie suwalskie I".

REGIONALNY

OSRODEK KULTURY I SZTUKI

organizuje wyjazdy do Warszawy na spektakle teatralne, operetkę i spektakle operowe połączone ze zwiedzaniem miasta; zaprasza na spektakl dla dzieci pt. "Czarodziejski wiatrak" w wykonaniu Olsztyńskiego Teatru Lalek - 5-7.10 o godz. 10.00 i 12.00, sala UW.

Galeria "Chłodna 20" - wystawa poplenerowa XXI Międzywojewódzkiego Seminarium Plastyków Amatorów Gawrych Ruda'94.

(budynek przy ul. Kościuszki 45)

Wystawa witraży i rzeźby Adama Myjaka.

KINO "BAŁTYK"

29-30.09 - "Upadek" prod. USA, od lat 15, godz. 17.00 i 19.00 (30.09 - tylko godz. 19.00),

30.09-2.10 - "Panna z mokrą głową" prod. polskiej, od lat 12, godz. 17.00,

1-4.10 - "Mały Budda" prod. francusko-angielskiej, od lat 15, godz. 17.00 i 19.00

(w dniach 1-2.10 tylko godz. 19.00).

MIEJSKIE

OGNIKO ARTYSTYCZNE

Kino "Scherzo"

1-2.10, godz. 18.00 - "Księża dżungli" prod. USA

*

2.10 o godz. 19.00 w hali OSiR wystąpi kabaret OT.TO.

SZACHOWA II LIGA

W Słupsku trwają rozgrywki II ligi szachowej. Uczestniczy w nich 25 drużyn spośród 34 uprawnionych, w tym zespół Klubu Sachowego "Hańcza" Suwałki. Nasza drużyna spisuje się dobrze i ma szansę awansu do I ligi. Oto wyniki uzyskane przez suwalskich szachistów w pierwszych rundach:

I runda	- wygrana	4:2	z Rymarem Rybnik-Niedobczyce
II runda	- wygrana	4,5:1,5	z UNTS Warszawa
III runda	- wygrana	5,5:0,5	z Hetmanem Gryfów Śląski
IV runda	- przegrana	2:4	z PTS Płock

Turniej rozgrywany jest na dystansie 10 rund. Po 4 rundach czołówka przedstawia się następująco:

1. PTS Płock	- 16,5 pkt.
2. Hańcza Suwałki	- 16 pkt.
3. Maraton Warszawa	- 15,5 pkt.

Do I ligi awansują 3 najlepsze drużyny.

Indywidualnie nasi zawodnicy zdobyli:

1. arcymistrz Alojzas Kveinys	- 3,5 pkt.
2. mistrz FIDE Leszek Ostrowski	- 3 pkt.
3. kandydat Dariusz Klimaszewski	- 2 pkt.
4. kandydat Mirosław Morchat	- 2,5 pkt.
5. kandydat Jerzy Ciruk	- 2 pkt.
6. mistrzyni Laima Domarkaite	- 3 pkt.

Nie grali jeszcze zawodnicy rezerwowi - Ryszard Gąsiorowski i Dariusz Gałkiewicz.

Pozostałe wyniki - za tydzień.

Mikołaj Bura

KLUB ABSTYNENTA

KTO JEST ALKOHOLIKIEM?

CZY JESTEŚ ALKOHOLIKIEM???

Zadaj sobie poniższe pytania i odpowiedz na nie tak szczerze i uczciwie jak tylko potrafisz. Bądź szczerzy wobec samego siebie!

TAK NIE

1. Czy Twoje picie wpływa na stosunki w domu ...
2. Czy picie powoduje, że nie dbasz o odpowiedni do Twoich zarobków i pozycji poziom życia swojej rodziny ...
3. Czy pijesz dlatego, że jesteś nieśmiały w stosunku do ludzi ...
4. Czy picie wpływa na opinię o Tobie ...
5. Czy pijesz, aby uciec od zmartwień i kłopotów ...
6. Czy pijesz czasami sam lub zawsze sam ...
7. Czy pijesz w czasie pracy ...
8. Czy zmalały Twoje ambicje lub zainteresowania od czasu, kiedy pijesz .....
9. Czy Twoja sprawność umysłowa lub fizyczna zmalała od czasu, kiedy pijesz ...
10. Czy picie zagraża Twojej posiadłości lub interesom ...
11. Czy po picu odczuwałeś kiedykolwiek wyrzuty sumienia ...
12. Czy wskutek picia miewasz trudności materialne ...
13. Czy w trakcie picia pijesz z byle kim ...
14. Czy musisz wypić w określonej porze dnia ...
15. Czy wskutek picia masz trudności ze snem ...
16. Czy następnego ranka po picu masz chęć wypić ...
17. Czy pijesz, aby nabrać pewności siebie ...
18. Czy wskutek picia kiedykolwiek urwał Ci się film ...
19. Czy korzystałeś kiedykolwiek ze zwolnienia lekarskiego wskutek picia, a nie udawanej wobec lekarza choroby ...
20. Czy z powodu picia byłeś kiedykolwiek w szpitalu lub więzieniu, areszcie albo Izbie Wyrzecznień ...

Jeżeli odpowiedziałeś TAK na cztery lub więcej pytań - jest bardzo prawdopodobne, że jesteś alkohikiem albo staniesz się nim niedługo!!! Czemu to mówimy? Tylko dlatego, że doświadczenie dziesiątków tysięcy alkohików, którzy przestali pić, nauczyło nas pewnych podstawowych praw o objawach nałogowego picia i o nas samych.

Jeśli SAM przyznasz, że jesteś alkohikiem - masz szansę!!!

KLUB ABSTYNENTA "FILAR"

TELEFON ZAUFANIA

67-17-19

od 10.00 do 21.00
od poniedziałku do piątku

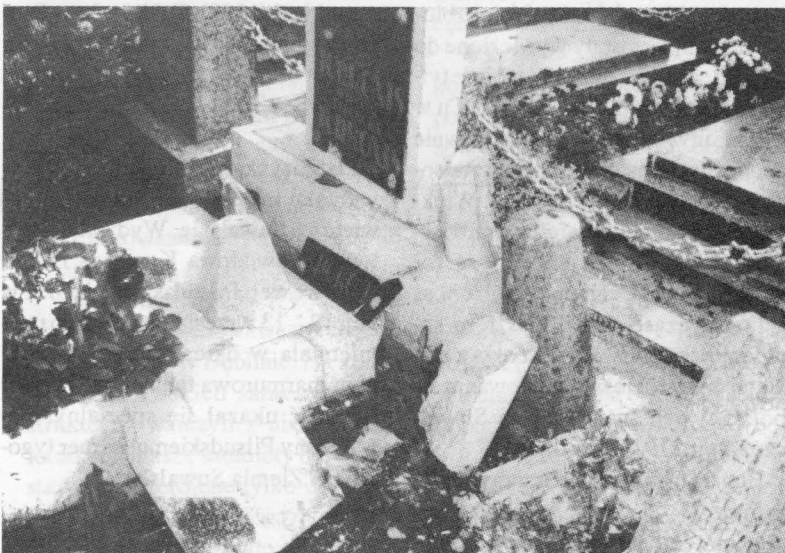

WANDALIZM NA CMENTARZU

Pragnę powiadomić i jednocześnie zaprotestować, a może poruszyć sumienie wandalów, którzy niszczą pomniki na naszych cmentarzach. Może uda się wymyślić jakąś formę ochrony przed wandalami. (...)

Z poważaniem

(nazwisko i adres do wiadomości redakcji)

dzo wesolo... Pamięta, że w ponie-
dzialek wypadłoby pójść do pra-
cy.

LEW (23.07-22.08)

Masz wielką ochotę spojrzeć na
laurach, ale na razie nic z tego.
Przed tobą jeszcze męstwo pracy
i o szczególwym finale możesz na-
stawić wszystkie karty. Przed tobą
Mocna pozycja w środowisku za-
wodowym. Ostrożnie jednak z po-
zywkami.

BYK (21.04-20.05)

Będzieś brylować w towarzystwie.
Doskonałe porozumienie z
partnerem. Znakomita sytuacja fi-
nansowa. Wspaniały czas do no-
wych przedsięwzięć. Możesz po-
stawić wszystko na jedną kartę.
Mocna pozycja w środowisku za-
wodowym. Ostrożnie jednak z po-
zywkami.

BIŻNIĘTA (21.05-20.06)

Nowe plany zawodowe. Nastaw
się na nowe zadania służbowe.
Najlepsze dni dopiero przed tobą.
Staraj się dobrze wypocząć. Najle-
piej w domowej atmosferze z oso-
bą bliską sercu. Z każdym dniem
będzie coraz lepiej pod względem
finansowym. Nie zapomnij jednak
o spacerach dla relaksu.

RAK (22.06-22.07)

Udany tydzień, ale pod warun-
kiem, że postarasz się całkowicie
zapomnieć o pracy. Baw się do-
brze. Czas i tak działa na twój ko-
rzyść. Ten tydzień przyniesie ci
wiele spotkań. W niedzielę spotka-
nie z Wodnikiem. Może być bar-
dzo owocne.

PANNA (23.08-22.09)

Zanim przystąpisz do ataku, za-
stanów się, czy rzeczywiście było
warto. W środku tygodnia spotka-
nie w kameralnym gronie. Posta-
raj się wyglądać wyjątkowo inte-
resująco, możesz bowiem spotkać
kogoś, kim interesujesz się od bar-
dzo dawna. Panna nie powinna spe-
cjalnie przejmować się niepowa-
żnymi miłosnymi. To stan prze-
słowny. Już wkrótce nie będzieś
mogła opędzić się od adoratorów.
W sobotę ważna wiadomość.

CO DO GARNKA?

FASOLKA SZPARAGOWA

Odmian fasoli jest mnóstwo, mo-
że parę tysięcy. Kraje Ameryki
Środkowej i Północnej dostaw-
nie żywią się fasolą. To ona dostar-
cza ich mieszkańcom białka, a
białka i węglowodanów, nie dopu-
szcza do nadmiaru cholesterolu,
obniża jego poziom w organizmie
o 19% - przeciwdziała więc choro-
bom serca i sklerozie. Fasolka szpa-
ragowa, czyli strączkowa, ma też
niezwykłe wartości. Przede wszy-
stkim leczy z nadkwasoty. Jadając
po 2 razy dziennie fasolkę szpara-
gową można się z tej dolegliwości
wyleczyć całkowicie.

dag zielonej fasolki szparagowej
(może być konserwowa lub mrozo-
na), łyżeczka cukru, 2 łyżki oleju,
2 łyżki przyprawy do zup (w prze-
pisie oryginalnym sos "soja").
Przeciąć cynadereki na pół, wy-
pukać i pokrajać na małe kawa-
łeczki. Przesmażyć na oleju drob-
no pokrajaną cebulę, dodać cyna-
derki i smażyć na ostrym ogniu 3
min. Dodać fasolkę szparagową
pokrajaną na kawałki, przyprawę
do zup z rozpuszczonym w niej
cukrem i trzymać na ogniu jeszcze
5 min.; przyprawić solą. Podawać
z ryżem ugotowanym na sypko.

Agata

Tygodnik Suwalski 11

Cynadereki więprzowe
z zieloną fasolką szparagową
4 nerki więprzowe, 2 cebule, 50

ziorozce spotkają na swej drodze
osobę obdarzoną wielkim urokiem
i nadzieją na kontynuowanie zna-
jomości. Możesz spodziewać się
prawdziwego najsławniejszego gościa.

WODNIK (21.01-20.02)

W miejscu pracy zmiany, które
ostatecznie wyjdą ci na korzyść.
Możliwa podróż, ale unikaj wyja-
zdu w piątek. Poznasz wielu ludzi
i zainteresujesz się nowymi spra-
wami. Będzieś mieć wiele okazji
do nowych przyjaźni i... miłości. W
interesach jeszcze raz rozważ swoją
decyzję. Finanse bardzo dobre.

RYBY (21.02-20.03)

Tydzień bardzo owocny towa-
rzyzko. Z wyjątkiem poniedziałku
będzie można znać go za dość
udany. Tego dnia może dojść do
scysji z partnerem. Szczera rozmowa
przywróci harmonię. Warto za-
jąć się też sprawami domowymi.
Koniecznie zwróć uwagę na zdro-
wie. Będą też dobre dni na podję-
cie ważnych decyzji zawodowych.

BARAN (21.03-20.04)

Nielatwy tydzień - stajesz przed
nowymi wyzwaniami. Koniecznie
musisz się zmobilizować. Na
szczęście możesz liczyć na partnera.
Mimo zakłóceń ostatecznie od-
niesiesz sukces w interesach. Zna-
komita pozycja finansowa sprawi,
iż zaczniesz marzyć o wypoczyn-
ku pod palmami. Ale najlepiej wy-
począć w domu.

WAGA (23.09-23.10)

Życie towarzyskie, które ostatnio
zaniechawałaś, pochłonnie cię w
tym tygodniu tak, że możesz zapo-
mnąć o bożym świecie. Spróbuj
pamiętać chociaż o podstawowych
obowiązkach! Twój wielki miłośnik
musi poczekać. Pod koniec tygo-
dnia czeka cię poważna rozmowa
z szefem. Postaraj się nie wypro-
wadzać go z równowagi, bo możesz
stracić pracę... Pan Waga nie be-
dzie w najbliższym czasie narze-
kać na brak powodzenia u pań.
Zwłaszcza spod znaku Lwa.

SKORPION (24.10-22.11)

Dalekie od klarowności układy
towarzystwa przynębiają ciębie i
twoich najbliższych. W pracy na-
tomiasz dobre noty. Niejeden Skor-
pion stawiany będzie wszystkim za
wzór. Przyjmuje sprawę, że wszy-
stko wyda się proste i oczywiste.

STRZELEC (23.11-21.12)

W tym tygodniu nieco się odprę-
żysz i powoli zaczniesz przygoto-
wywać się do ważnych wydarzeń
w twoim życiu. Licz się z opinią
przyjaciół i nie spiesz się z osta-
tecznym osądem. W pracy intere-
sujący etap. Ewentualność wyjazdu
i zapowiedź zmian. Serdeczny Rak.

KOZIOROZEC (22.12-21.01)

Dobra passa trwa. Nawiazanie
szczęśliwego dialogu z ukochaną oso-
bą. Klimat zaufania. Niektóre Ko-

BAJECZKI

TADEUSZ CHARMUSZKO

O PIERZU

Chłopie, rzuc palenie!

O POLITYCE

Poli ty cepem nie zaimponujesz!

O MASŁE

Mas, leniu, magniolek!

O ROZMARYNIE I ROZKAZIE

Roz Marynie, a roz Kazie.

O PORTFELU

Port, Felu, daleko.

O ŚLEPOCIE

Śle po cieśle.

O MASZCIE

Masz, cieciu, wesele!

O KURKURDZY

Kuku, kuku, rydzy nie ma!

O KAPELUSZU

Tyle kapel uszu nie ma.

O BARŁOGU

Bar łogólnie z piwa sływie.

CZWARTEK

- 6.00 Kawa czy herbata?
8.00 "Oddział dziecięcy" – serial prod. angielskiej
8.30 Dla dzieci: "Tuturu", Gimnastyka, film "Reksio"
9.00 Wiadomości
9.10 Program dla dzieci: Mama i ja, Domowe przedszkole, Porozmawiajmy o dzieciach
9.55 Muzzy in Gondoland
10.05 "Żar tropików" – serial prod. USA
11.00 Gotowanie na ekranie
11.20 To jest łatwe
11.30 Zbliżenia na – Joanna Siedlecka
12.00 Wiadomości
12.10 Agrobiznes
12.15 – 14.55 Telewizja Edukacyjna
12.15 Magazyn notowań
12.40 Licz na mnie
12.50 Ostoje ptaków w Polsce
13.10 Taki pejzaż
13.35 Zwierzęta świata: "Sztuka przetrwania" – serial dok. prod. ang.
14.05 Robinsonowie
14.30 Między nami, zwierzętami
14.55 Program dnia
15.00 Muzyka młodzieżowa
15.30 Dla młodych widzów: Słowa, słówka i pół-słówka
16.00 Dla młodych widzów: "Oddział dziecięcy" – serial prod. angielskiej
16.25 "Gdzie jest Wally?" – serial prod. angielskiej
17.00 Teleexpress
17.20 "Filmidło" – magazyn filmowy
17.40 Rodzina rodzinie
18.05 "Małe чудо" – serial prod. USA
18.30 Znaki czasu
19.00 Wieczorynka
19.30 Wiadomości
20.10 "Żar tropików" – serial prod. USA
21.05 Tylko w Jedyńce
21.50 Magazyn
22.00 Bilans
22.10 Gliny
22.25 Pegaz
23.00 Wiadomości gospodarcze
23.20 Reportaż
23.45 "Requiem dla hiszpańskiego chłopca" – film fab. prod. hiszpańskiej

PROGRAM 2

- 7.00 Panorama
7.10 Sport
7.20 Dwójka o poranku
8.00 Program lokalny

- 8.30 Serial filmowy
9.00 Transmisja obrad Sejmu (w przerwie obrad ok. 13.00 Panorama)
14.55 Powitanie
15.00 "Tarzan" – serial prod. niemieckiej
15.30 Multihobby
16.00 Program dokumentalny
16.30 Program rozrywkowy
17.00 Kocham kino
18.00 Panorama
18.10 Program lokalny
19.05 Koło fortuny
19.35 Klub Pana Rysia
20.00 Studio Sport
21.00 Panorama
21.35 Auto
22.00 "Spuścizna" – film fab. prod. angielskiej
23.25 Kocham kino
0.05 Panorama
0.10 Sport
0.20 Kocham kino

PIĄTEK

- 6.00 Kawa czy herbata?
8.00 "Moda na sukces" – serial prod. USA
8.30 Dla dzieci: Ciuchcia, Gimnastyka
9.00 Wiadomości
9.10 Dla dzieci: Mama i ja, Domowe Przedszkole
9.55 Muzzy in Gondoland
10.00 "Młodzi jeźdźcy" – serial prod. USA
11.00 Szkoła dla rodziców
11.15 Uszyj to sama
11.30 "U siebie" – magazyn dla mniejszości
12.00 Wiadomości
12.10 Agrobiznes
12.15 – 14.55 Telewizja Edukacyjna
12.15 Magazyn notowań
12.45 Jaka szkoła
12.50 Co kraj to obyczaj
13.05 Ginące zawody
13.15 Szkoła integracyjna
13.40 Spojrzenie na Niemcy
14.00 Kto ty jesteś? Jacy jesteśmy?
14.15 Jeśli nie Oxford, to co?
14.40 Kto pierwszy, ten lepszy
14.55 Program dnia
15.00 Party-tura
15.30 "Grand Prix" – show standard
16.00 "Moda na sukces" – serial prod. USA
16.25 Dla dzieci – Ciuchcia
17.00 Teleexpress
17.20 Tata, a Marcin powiedział...
17.30 Gonicz
17.40 Test
18.05 Randka w ciemno
18.50 Zulu Gula, Miedziana 13
19.00 Wieczorynka
19.30 Wiadomości
20.10 "Skąpiec" – film fab.

- prod. włoskiej
22.00 Puls dnia
22.15 W.C. kwadrans
22.30 Nasza szkapka
23.00 Wiadomości
23.15 Bliskie spotkania
23.45 "Miss Ameryki – droga do korony" – film fab. prod. USA
1.25 "Grand Prix" – Miśtrzostwa Zawodowych Par Tanecznych

PROGRAM 2

- 7.00 Panorama
7.10 Sport
7.20 Dwójka o poranku
8.00 Program lokalny
8.30 "Zbójnicy króla" – serial prod. duńskiej
9.00 Transmisja obrad Sejmu (w przerwie ok. 13.00 Panorama)
14.55 Powitanie
15.00 Truskawkowe Studio
15.30 Studio Sport
16.30 "Zdrówko" – serial prod. USA
17.00 Świadkowie XX wieku
18.00 Panorama
18.10 Program lokalny
19.05 Jeden z dziesięciu
19.35 La la mi do, czyli porykiwania szarpidrutów
20.00 Widowisko publicystyczne
21.00 Panorama
21.30 Tablice pamięci
21.40 Za chwilę dalszy ciąg programu
22.10 "Wojny narkotykowe" – film dok. prod. USA
23.40 Program rozrywkowy
24.00 Panorama
0.05 Sport
0.15 Non stop kolor

SOBOTA

- 7.00 Z Polski
7.10 Eko-echo
7.25 Wszystko o działce i ogrodzie
7.50 Agrolinia
8.30 Sportowa apteka
8.55 Program dnia
9.00 Wiadomości
9.10 "Ziarno" – program redakcji katolickiej dla dzieci i rodziców
9.35 Dla dzieci i młodzieży: 5-10-15, Czy wydra wygra? oraz film z serii "Eerie Indiana, czyli dziwne miasteczko"
11.00 Film dokumentalny
11.50 Swojskie klimaty
12.00 Wiadomości
12.10 Swojskie klimaty
13.00 Walt Disney przedstawia – "Goofy i inni", "Zorro"
14.20 Telewizyjny Teatr Rozmaitości: Grigorij Gorin "Kto jest kto"

- 15.10 Reportaż
15.30 Zwierzęta świata: "Sztuka przetrwania" – serial prod. angielskiej
16.00 Kraj
16.30 Sceny domowe
17.00 Teleexpress
17.20 MdM
17.45 Minivideofashion
18.05 "Dobrana para" – serial prod. angielsko-amerykańskiej
19.00 Małe wiadomości DD
19.10 Wieczorynka
19.30 Wiadomości
20.10 "Jak rzep do psiego ogona" – komedia prod. francuskiej
21.40 Finał II Festiwalu Twórczości Telewizyjnej
23.05 Reportaż
23.20 Wiadomości
23.30 Sportowa sobota
23.45 "Robocop" – film sf prod. USA
1.20 "Pejzaż z rumiankami" – serial prod. angielskiej
2.20 Program rozrywkowy

PROGRAM 2

- 7.00 Panorama
7.10 Rano
7.30 Tacy sami
7.50 Lekcja języka migowego
7.55 Powitanie
8.00 "Zawód amator" – film dokumentalny
8.30 "Sandokan" – serial anim. prod. hiszp.
9.00 Program lokalny
10.00 "Czy Polska może być bezpieczna" – reportaż
10.30 Animals
11.00 Ulica Sezamkowa
12.00 Akademia Filmu Polskiego: "Dancing w kwaterze Hitlera" – film z 1968 r., reż. Jan Batory
13.45 Program rozrywkowy
14.00 Publicystyka kulturalna
14.30 Życie obok nas: "Widziane z bliska" – serial dok. prod. angielskiej
15.00 Apetyt na zdrowie
15.40 Powitanie
15.45 Wysypisko
16.00 "Grace w opałach" – serial prod. USA
16.30 Familiada
17.00 Wojciecha Młynarskiego rozmowy o piosence
17.55 Losowanie gier liczbowych totalizatora sportowego
18.00 Panorama
18.05 Programy lokalne
18.30 7 dni świat
19.00 Gra
19.35 "Dziura w koszu" – program Jurka Owsiańskiego
20.00 Międzynarodowy Dzień Muzyki
21.00 Panorama
21.30 Słowo na niedzielę
21.35 Camerata 2 przedstawia
22.05 Łowcy nagród: "Żywi i martwi" – western prod. USA

- 23.45 Program rozrywkowy
24.00 Panorama
0.05 Muzyka rockowa

NIEDZIELA

- 7.00 Daleko i blisko
7.20 Rolnictwo na świecie
7.35 Tydzień
8.00 Notowania
8.30 Dla dzieci: Niedzielny poranek filmowy, Teleporanek, Tęczowy Music Box, Tuturu company, "Droga do Avonlea" – serial prod. kanadyjskiej
11.00 Wiadomości
11.10 "Churchill" – serial biograficzny prod. angielskiej
12.15 Koncert życzeń
12.45 Z kamerą wśród zwierząt
13.00 Kwant
13.20 Pieprz i wanilia
14.00 W starym kinie: "Pre-ludium wojny" – film dokumentalny produkcji USA
15.00 Program dokumentalny
15.30 Sto pytań do...
16.05 "Tańce towarzyskie" – program rozrywkowy
16.35 Antena
17.00 Teleexpress
17.20 Śmiechu warte
18.05 "Dynastia Colbych" – serial prod. USA
19.00 Wieczorynka
19.30 Wiadomości
20.10 "Córka senatora" – serial prod. kanadyjsko-australijskiej
21.05 Sportowa niedziela
21.30 "Hollywoodzcy czarodzieje" – serial dok. prod. USA
21.50 "Racja stanu" – program publicystyczny
22.20 Wieczór z Alicją
23.15 "Małżeństwo po włosku" – film fab. prod. włosko-francuskiej
0.55 Kathleen Battle śpiewa w Metropolitan Museum w Nowym Jorku

PROGRAM 2

- 7.00 Echa tygodnia (dla niesłyszących)
7.30 Film dla niesłyszących: "Córka senatora" – serial prod. kanadyjsko-australijskiej
8.20 Słowo na niedzielę
8.25 Powitanie
8.30 Program publicystyczny
9.00 Program lokalny
10.00 "Piotruś i wilk" – film muzyczny
11.00 "Godzina z Hanną Barberą" – filmy animowane dla dzieci
12.00 "Posterunkowy, do dzieła" – film fab. prod. angielskiej
13.30 "Elektroniczny samuraj" – impresja
14.00 Podróże w czasie i przestrzeni: "Wielki mur" – serial dok. prod. niemieckiej

WTOREK

14.55 A kuku, panie Kruku
15.00 Teatr dla dzieci:
15.40 Program rozrywkowy
16.00 "Jest jak jest" - serial
16.00 TVP
16.30 Faniłahada
17.00 Benefis Pana Juliana

PROGRAM 2

18.00 Benefis Pana Juliana
18.00 "Dziękuję"
18.30 "Moda na sukces" - serial
8.00 "Moda na sukces" - serial
17.00 "Moda na sukces" - serial
16.00 "Moda na sukces" - serial
15.30 "Moda na sukces" - serial
15.00 "Moda na sukces" - serial

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PROGRAM 2

14.25 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

ŚRODA

11.00 Powstanie warszawskie
12.00 Sześci duchowie - An-
13.00 tonina Krzysztof
13.00 "Zakazana miłość"
13.20 "Zakazana miłość"
13.00 "Zakazana miłość"
17.00 "Zakazana miłość"
17.20 "Zakazana miłość"
17.45 "Zakazana miłość"

18.00 "Zakazana miłość"
18.10 "Zakazana miłość"
18.10 "Zakazana miłość"
18.10 "Zakazana miłość"
18.10 "Zakazana miłość"
18.10 "Zakazana miłość"

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

WTOREK

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PONIEDZIAŁEK

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

WTOREK

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

PROGRAM 2

14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
15.00 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"
14.55 "Przygody Blacky'ego"

ZARZĄD BUDYNKÓW MIESZKALNYCH w Suwałkach

OGŁASZA

PUBLICZNY PRZETARG USTNY

na sprzedaż boksów garażowych z jednoczesnym oddaniem
w użytkowanie wieczyste gruntu pod garażami w Suwałkach
przy ul. Reja – Lityńskiego w segmencie C – 7 boksów garażowych

Cena wywoławcza każdej nieruchomości (działka z boksem garażowym) wynosi – **39.000.000 zł**, w tym cena 19 mkw. gruntu – **4.750.000 zł**. **Wylicytowane ceny boksów garażowych oraz pierwsze opłaty roczne z tytułu wieczystego użytkowania gruntu** (25% uzyskanej w przetargu ceny gruntu) płatne są jednorazowo przed zawarciem umowy notarialnej, kolejne opłaty roczne z tytułu użytkowania wieczystego gruntu wynoszą **3%** aktualnej ceny gruntu.

Boksy garażowe – murowane, ze stropodachem krytym papą, z posadzką i podjazdami betonowymi, wrotami stalowymi, otynkowane, bez kanałów i instalacji elektrycznej.

Termin oddania do użytku boksów garażowych ustalono z wykonawcą robót na dzień **15.10.1994 r.**

Przetarg odbędzie się w dniu **30 września 1994 r.** w siedzibie ZBM, ul. Noniewicza 3, pok. nr 22, o godz. **10.00**.

Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wpłacenie **wadium w wysokości 5.000.000 zł** do kasy ZBM, najpóźniej na godzinę przed przetargiem. Wadium ulega przepadkowi w razie uchylenia się uczestnika, który przetarg wygrał, od zawarcia umowy.

Zastrzega się prawo unieważnienia przetargu lub jego odwołania bez podania przyczyny.

Blizsze informacje można uzyskać
w ZBM, pok. 22, tel. 66-76-93 w. 16.

PRZEDSIĘBIORSTWO DROGOWO-MOSTOWE

w Suwałkach

OGŁASZA PRZETARG

na wykonanie remontu pomieszczeń w budynku biurowym.

Przewidywany zakres prac:

- wykonanie ścianek działowych,
- remont sanitariatów,
- przebudowa instalacji elektrycznej.

Termin realizacji – **30 październik 1994 r.** Plan remontu znajduje się w siedzibie Przedsiębiorstwa.

Oferta powinna zawierać koncepcje oraz cenę wykonania remontu. Oferty w zalakowanych kopertach należy składać do dnia 30.09.1994 r. w sekretariacie Przedsiębiorstwa. Otwarcie ofert nastąpi w dniu 3.10.1994 r. o godz. 10.00.

Zastrzega się możliwość przeprowadzenia dodatkowego przetargu ustnego oraz prawo wyboru ofert lub unieważnienia przetargu bez podania przyczyn.

PREZYDENT MIASTA SUWAŁK informuje,

że Centrum Informacji Rynkowej Handlu Zagranicznego oferuje możliwość bezpłatnej pomocy w promowaniu firm polskich i ich produktów na rynkach zagranicznych poprzez system ofertowy "Partner".

Zapewnia on wprowadzenie ofert małych i średnich przedsiębiorstw do systemu komputerowego i upowszechnienie ich wśród podmiotów zagranicznych w postaci serwisów ofertowych w trzech wersjach językowych (angielskiej, niemieckiej i francuskiej).

Podmioty gospodarcze, które są zainteresowane złożeniem swojej oferty, proszone są o zgłaszanie się do Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Suwałkach, pok. nr 10, tel. 66-76-67 wew. 32.

ZARZĄD BUDYNKÓW MIESZKALNYCH w Suwałkach ogłasza

II NIEOGRANICZONY PUBLICZNY PRZETARG USTNY

na sprzedaż nieruchomości częściowo zabudowanej, położonej
w Suwałkach przy ulicy Kościuszki 49 A i B,
usytuowanej za budynkiem "ROLBANKU".

Nieruchomość stanowiąca mienie komunalne miasta Suwałk oznaczona numerem geodezyjnym 11402, o powierzchni 516 mkw., posiada założoną Księgę Wieczystą nr 2155 i jest zabudowana:

– budynkiem mieszkalnym parterowym o pow. użytkowej 215,5 mkw. murewanym, podłogi, stropy i dach – drewniany, pokrycie – eternit falisty, wyposażony w instalację elektryczną, wodociągowo-kanalizacyjną, ogrzewanie piecowe i na 1/4 powierzchni ogrzewanie c.o.,

– budynkiem gospodarczym 4-segmentowym parterowym, murewanym, przykrytym eternitem falistym na belkach drewnianych.

Dojazd do nieruchomości przez bramę budynku ROLBANKU – służebność przejazdu.

Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania Śródmieścia Suwałk nieruchomość przewidziana jest pod funkcję administracyjną.

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi 236.010.000 zł. Wadium w wysokości 25.000.000 zł należy wpłacić do kasy ZBM na godzinę przed przetargiem.

Przetarg odbędzie się **7 października 1994 r. o godz. 9.00** w siedzibie ZBM przy ul. Noniewicza 3, pok. 22.

Wadium ulega przepadkowi w razie uchylenia się uczestnika, który przetarg wygrał, od zawarcia umowy.

Blizsze informacje można uzyskać w ZBM, pok. 22, tel. 66-76-93 w. 16.

ZBM zastrzega możliwość odwołania lub unieważnienia przetargu bez podania przyczyny.

PRZEDSIĘBIORSTWO ENERGETYKI CIEPLNEJ w Suwałkach

INFORMUJE,

że w związku z planowanym wykonaniem ciągu reklamowego na ogrodzeniu przy ul. Utrata (od strony dworca PKS) prosimy o zgłaszanie się firm zainteresowanych powyższą sprawą do naszego biura: Suwałki, ul. Przemysłowa 6 A, tel. 66-42-54 do 7 wew. 40.

ZARZĄD BUDYNKÓW MIESZKALNYCH w Suwałkach ogłasza

nieograniczony publiczny przetarg ustny

na sprzedaż działki budowlanej położonej
przy ulicy Modrzewiowej, stanowiącej
własność komunalną miasta Suwałk:

– działka nr 24967 o pow. 385 mkw. (K.W. nr 30735) w zabudowie szeregowej (skrajna);

– funkcja mieszkalna z dopuszczeniem f. usługowej;

– 3 kondygnacje z wysokim dachem, zakaz wznoszenia budynków gospodarczych;

– wodociąg projektowany od ul. Podhorskiego, kanalizacja i kanał c.o. w ul. Modrzewiowej.

Cena wywoławcza działki – 54.000.000 zł, wadium – 7.000.000 zł.

Podłączenia do poszczególnych sieci na warunkach indywidualnych na wniosek nabywcy, w oparciu o kompleksowe rozwiązania uzbrojenia w tym rejonie. Szczegółowe warunki zabudowy zostaną ustalone na etapie decyzji lokalizacyjnej.

Szczegółowe informacje można uzyskać w ZBM, pok. 22, tel. 667-693 w. 16.

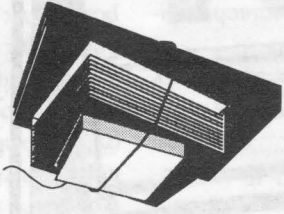
Przetarg odbędzie się **w dniu 7 października 1994 r. o godz. 10.00** w siedzibie ZBM przy ul. Noniewicza 3, pok. 22.

Wadium należy wpłacić do kasy ZBM najpóźniej do godz. 9.00 w dniu przetargu. Wadium ulega przepadkowi w razie uchylenia się uczestnika, który przetarg wygrał, od zawarcia umowy.

Zastrzega się prawo unieważnienia przetargu lub jego odwołania bez podania przyczyny.

zapraszamy do korzystania z usług naszego zakładu, tel. 66-36-05

blankiety
metki
etykiety
druki

katalogi
ulotki
plakaty
foldery

KRÓTKIE TERMINY
DOSKONAŁA JAKOŚĆ
CENY UMIARKOWANE

wykonuje usługi poligraficzne techniką offsetową i typograficzną jedno- i wielobarwnie wraz z wykończeniem introligatorskim:

1. Kopiczko, Suwałki, ul. Parkowa 12

ZAKŁAD POLIGRAFICZNO-INTROLIGATORSKI

* Autoryzowany montaż autoalarmów, projektowanie i wykonawstwo systemów alarmowych w obiektach, wystawiamy faktury VAT-owskie, SUWA, ul. Krośnieńska 6, tel. 66-55-55.
* Zaluzje, verticale. Suwałki, tel. 67-07-34.

OGŁOSZENIA DROBNE

URZĄD MIEJSKI W SUWAŁKACH
ogłasza
OGRANICZONY PRZETARG OFERT
dla wykonawców z terenu Suwałk na wykonanie kanalizacji sanitarnej w ulicy Powstańców Śląskich. Orientacyjny zakres robót:
kanalizacja sanitarna:
- rury kamionkowe d=300 mm - 118 m,
- studnie rewizyjne d=1200 mm - 5 szt.
Dokumentacja techniczna znajduje się do wglądu w Wydziale Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej (pokój nr 133, tel. 66-76-67 w. 42).
Pisemne oferty powinny zawierać:
- szczegółową kalkulację na cały zakres robót wraz z proponującą cenę ryczałtową,
- syntetyczną informację o uregulowaniu zobowiązań podatkowych i wiarygodności firmy.
Roboty należy wykonać w terminie do dnia 31.10.1994 r. Opłata za wykonanie robót nastąpi po wykonaniu i odbiorze robót.
Pisemne oferty należy składać w załakowanych kopertach w Wydziale Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, pok. 133, w nieprzekraczalnym terminie do dnia 4.10.1994 r.
Komisyjne otwarcie ofert nastąpi w dniu 5.10.1994 r. o godz. 9.00. Wadium w wysokości 15 mln zł należy wpłacić w kasie Urzędu Miejskiego w terminie do dnia 5.10.1994 r. do godz. 9.00.
Zastrzeżenie: Zastrzeżenie się możliwość unieważnienia przetargu bez podania przyczyn.

W tym tygodniu do 30 września dyżurnie całą dobę apteka przy ul. Kościuszki 78 (tel. 66-049-24), a od 1 października apteka przy ul. Kropki 3 (tel. 66-50-91).

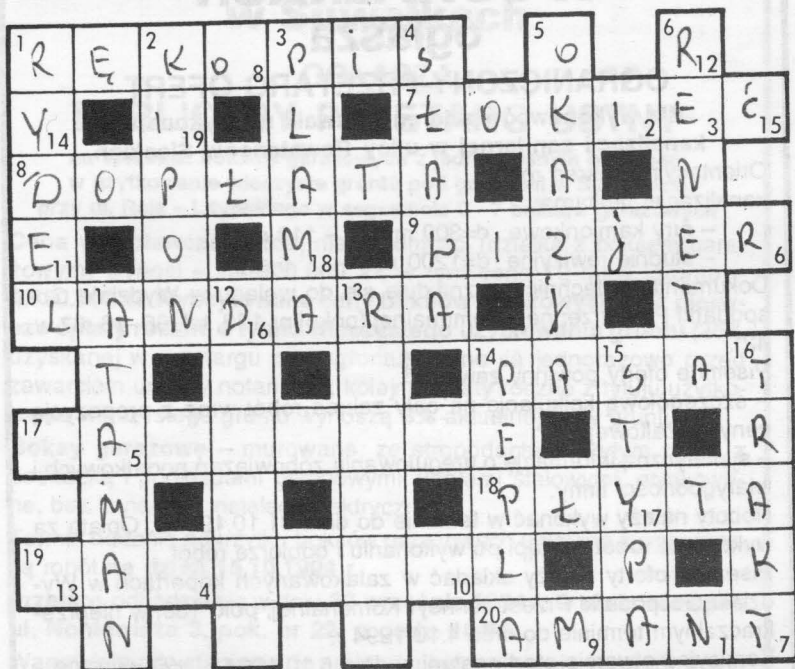
DYŻURY APTEK

Biurowisko "Transakcja", Suwałki, ul. Kościuszki 32, tel. 66-56-14, oferuje mieszkania, domy, działki na Suwalszczyźnie.

1. Wymagane kwalifikacje:
- wykształcenie wyższe architektoniczne oraz uprawnienia do pełnienia samodzielnej funkcji projektanta w specjalności architektonicznej.
2. Kandydaci winni przedstawić następujące dokumenty:
- podanie,
- dokumenty potwierdzające kwalifikacje,
- opisany przez kandydata przebieg pracy zawodowej.
3. Oferty należy składać w Urzędzie Miejskim w Suwałkach, ul. Mickiewicza 1, pokój nr 114, w terminie do 10 października 1994 r.

PREZYDENT MIASTA SUWAŁEK poszukuje kandydata na stanowisko ARCHITEKTA MIEJSKIEGO

KRZYŻÓWKA NR 39

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI NR 33

"W prawdzie nie ma oszustwa". Nagrodę książkową (do odebrania w redakcji "TS") wylosowała pani **Barbara Racka**, Suwałki, ul. Chopina 14.

N	E		A	R	T	O	M		E	R	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Y	C	D	Y	M	I						
14	15	16	17	18	19						

39

KOGEL-MOGEL

Znaczkę

powodem zamknięcia lotniska Moskiewski międzynarodowy port lotniczy Szeremietiewo II na kilka godzin został całkowicie sparaliżowany. Powodem było wykrycie przez funkcjonariusza służb specjalnych metalowej skrzynki-walizki z tajemniczą zawartością. Na pomoc wezwano sześć oddziałów saperów i dwie brygady antyterrorystyczne. Porządku pilnowało 800 milicjantów sprowadzonych ze wszystkich posterunków miejskich. Po pięciu godzinach udało się otworzyć skrzynkę, a ze środka wyjęto trzy znaczkę pocztowe z wizerunkiem motyli. Okazało się, że walizka była własnością Kazacha, który w Moskwie miał przesiadkę w drodze powrotnej z międzynarodowej wystawy filatelistycznej w Paryżu. Najcenniejsze swoje znaczkę przewoził właśnie w metalowej skrzynce, aby nie dostała się do nich wilgoć panująca w większości portów lotniczych.

Dziennikarski podstęp

Stephanie Mansfield, dziennikarka "Washington Post", której zlecono przeprowadzenie wywiadu z Mickiem Jaggerem, przez trzy miesiące skutecznie była zbywana przez sekretarzy i ochronę osobistą piosenkarza. Zdesperowana i zagrożona wyrzuceniem z

pracy zdecydowała się przebrać za słodką i naiwną nastolatkę; w sobotni wieczór zakradła się do jego letniej posiadłości na Karaibach i udając zakochaną fankę znalazła się w jego łóżku. W poniedziałkowym wydaniu gazety znalazła się relacja z miłosnych igraszek z Jaggerem. Dziennikarka nie szczędziła piosenkarzowi złośliwości, a najdelikatniejsza brzmiała: "Już za stary, aby wiedzieć, co się robi z kobietami".

My bierzemy tych z lewej.

POZIOMO:

- 1) znaleziony w Saragossie,
- 2) część ręki,
- 3) suma, którą się dopłaca,
- 4) w drzwiach do obserwacji,
- 5) stary, ciężki powóz,
- 6) wieje ku równikowi,
- 7) uliczna lub morska,
- 8) chodnikowa lub grająca,
- 9) gracz,
- 10) kochanek.

PIONOWO:

- 1) wąska łopata,
- 2) odmierzony na jedno ubranie odciętek materiału,
- 3) zabrudzenie na ubraniu,
- 4) uznanie, renoma,

- 5) sposobność, możliwość,
- 6) odmiana jabłek,
- 7) kozacki dowódca,
- 8) patka z tyłu płaszcza,
- 9) podpuszczka,
- 10) miękka, gęsta masa z rozdrobnionego w płynie ciała stałego,
- 11) po pogrzebie,
- 12) droga bita, gościniec.

"Paź"

Po rozwiązaniu krzyżówki litery z kratek ponumerowanych w prawym dolnym rogu ustawione od 1 do 19 utworzą przysłowie indonezyjskie, które po wpisaniu do konkursowego diagramu prosimy przesłać na adres redakcji "TS" w terminie 10 dni od daty ukazania się numeru.

TYLKO O VIP-ACH

TAK ZNACZY NIE

Jedną z barwniejszych postaci Święta Prasy Polskiej w Wilnie był szef Unii Polityki Realnej – Janusz Korwin Mikke. Dużą popularnością cieszyła się tu jego książka "Rząd rznie głupa". Znalazł też chwilę czasu na krótką rozmowę z "TS".

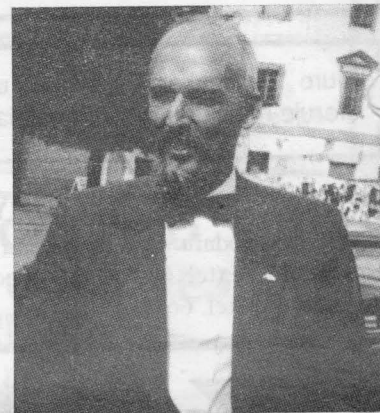
– *Czy uważa Pan, że tytuł Pańskiej książki jest aktualny?*

– *Oczywiście. Jeżeli ONI mówią, że będzie lepiej, to znaczy, że będzie gorzej. Jeżeli mówią, że każdy dostanie po milionie złotych, to znaczy, że najpierw od każdego z nas zabiorą w formie podatku 1,4 mln zł, bo trzeba opłacić po drodze tego urzędnika, który będzie zabierał, i tego, który będzie rozdawał.*

– *Ubiegłoroczne wybory pokazały, że Pańskie proste stwierdzenia nie zawsze przekonują.*

– *Ludzie już tacy są. Cóż ja na to poradzę, że nie chcą takich prostych prawd przyjąć, a wierzą w różne pokrętne obietniki.*

– *Czy Unia Polityki Realnej przy-*

gotowuje się do wyborów prezydenckich?

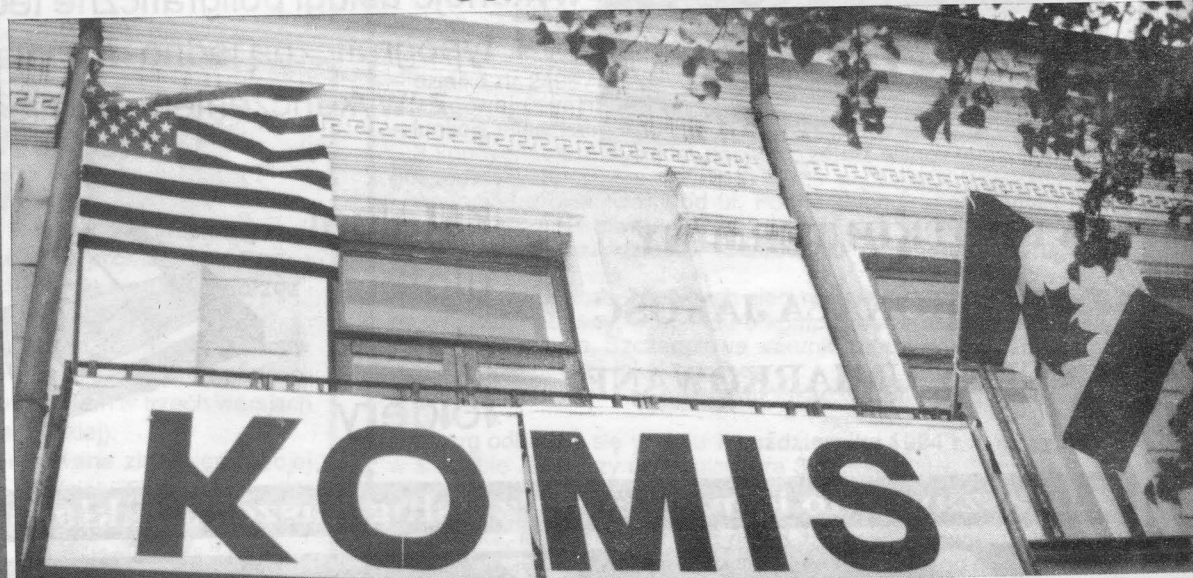
– *O, to jeszcze jeden przykład ogłupienia. Wszyscy podniecają się wyborami prezydenckimi, nas interesuje parlament.*

– *Czy tradycyjnie będzie Pan odwiedzał Suwałki przed wyborami?*

– *Proszę Pana, u nas zawsze jest "przed wyborami".*

Rozmawiał Ryszard Łapiński

SUPEROKAZJA!

My bierzemy tych z lewej.